

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav českých dějin

Bakalářská práce

Karolína Padělková

Fenomén sériových vrahů na příkladu kauzy Svatoslava Štěpánka (1911-1938)

The phenomenon of serial killers on the example of the case of Svatoslav
Štěpánek (1911-1938)

Praha 2021

Vedoucí práce: doc. Jana Čechurová, Ph.D

Na tomto místě bych ráda co nejsrdečněji poděkovala vedoucí své bakalářské práce doc. Janě Čechurové za trpělivost, ochotu a veškerou pomoc, kterou mi při psaní této práce poskytla.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 16. srpna 2021

Karolína Padělková

Abstrakt

Vraždění a násilí obecně vždy bylo a bohužel asi i vždy bude jeden z velkých problémů lidstva. Od nepaměti se však ten nejtěžší čin – vražda – trestá. Ty nejzvrácenější případy se samozřejmě trestaly tzv. „oko za oko“, tedy trestem nejvyšším. Po vzniku nové nezávislé republiky na území našeho státu se diskutovalo o tom, zda nadále ponechat trest smrti jako součást trestního práva. Absolutní trest nadále zůstal zakotven v zákonodárství až do listopadového převratu, respektive do roku 1990. Vrahů takto potrestaných bylo během meziválečného období nemálo. Předkládaná práce se zaměřuje na případ sexuálního sériového vraha Svatoslava Štěpánka (1911-1938), který prokazatelně vraždil poprvé v roce 1928 a naposledy roku 1936, kdy byl i zatčen. V soudním procesu, probíhajícím od 12. do 17. května 1937 u Krajského soudu v Litoměřicích, byl porotou uznán vinným z vražd Bedřicha Brožovského, Františky Třískové a Jiřinky Šťastné, a odsouzen k trestu smrti. Rozsudek byl vykonán následující rok v pankrácké věznici, do níž se Štěpánek dostal po obsazení Litoměřic, kde byl po vynesení rozsudku vězněn. Cílem práce je detailně zmapovat život a kauzu roudnického sériového vraha Svatoslava Štěpánka.

Klíčová slova:

Svatoslav Štěpánek, Roudnice nad Labem, sériové vraždy, sexuální vraždy, trest smrti, poprava, popravy vykonané za druhé republiky

Abstract

Murder and violence in general have always been, and unfortunately will probably always be, one of the great problems of humanity. From time immemorial, however, the most serious act of violence – murder – has been punished. The most perverted cases were punished by the so-called "eye for an eye" principle, i.e. by sentencing them to death. After the establishment of the First Czechoslovak Republic, it was discussed whether to continue to retain the death penalty as part of criminal law. The capital punishment remained enshrined in law until 1990. There were quite a few murderers punished in this way during the interwar period. The presented work focuses on the case of the sexual serial murderer Svatoslav Štěpánek (1911-1938), who started his killing spree in 1928. His last victim was murdered in 1936, the year he was arrested. In a trial that took place from 12 to 17 May 1937 at the Regional Court in Litoměřice, he was found guilty of the murders of Bedřich Brožovský, Františka Třísková and Jiřinka Šťastná, and sentenced to death. The sentence was carried out the following year in the Pankrác prison, where Štěpánek was relocated to after the occupation of Litoměřice, where he was imprisoned after the verdict was handed down. The aim of this work is to describe in detail the life and case of the serial killer Svatoslav Štěpánek.

Keywords:

Svatoslav Štěpánek, Roudnice nad Labem, serial murders, sexual murders, death penalty, execution, executions carried out during the Second Czechoslovak Republic

OBSAH

1 Úvod	8
2 Svatoslav Štěpánek – život před zatčením	11
2.1 Štěpánkovo dětství a mládí	11
2.2 Vztah s rodinou	15
3 Pokusy o vraždu	19
3.1 Růžena Jebavá z Předonína	19
3.2 Zdeňka Drobná z Libotenic	19
4 Vraždy	23
4.1 Jiřinka Šťastná	23
4.2 Františka Třísková	26
4.3 Bedřich Brožovský	29
4.4 Další možné vraždy	32
4.5 Motiv vražd	35
5 Život po zatčení	40
5.1 Vyšetřování a život ve vězení	40
5.2 Soudní proces	44
5.3 Přesun do pankrácké věznice	52
6 Trest smrti v meziválečném Československu	54
6.1 Výkon trestu smrti	56
6.2 Postoj prezidentů k trestu smrti	57
6.3 Trest smrti a sexuální zločiny	60
7 Závěr	63
8 Seznam použitých zdrojů a literatury	65
8. 1 Archivní prameny	65
8. 2 Tisk	65

8. 3 Literatura.....	65
8. 4 Internetové zdroje	66
9 Seznam obrázků.....	67

1 Úvod

Vražda je stará skoro stejně jako samo lidstvo. Už podle biblické tradice v podstatě u počátků lidstva stojí bratrovražda. Vraždy prostupují celými dějinami společnosti, zvláštními případy ale vždy byly sériové vraždy. Jedna vražda sama o sobě je odsouzeníhodná, ale na zavraždění více lidí, ještě často brutálním způsobem a s více či méně promyšlenou strategií, bylo vždy pohlíženo jako na tu snad největší zrůdnost, jakou může člověk spáchat.

Sériové vraždy a jejich pachatelé jsou součástí dějin všeho lidstva, ale až v 19. století začínají sérioví vrazi, i díky rozšíření tisku, získávat na popularitě. Jako příklad nám může posloužit londýnský *Jack Rozparovač*, který působil v poslední čtvrtině 19. století v hlavním městě britského království, a jehož jméno i po takové době zná asi většina lidské populace.

Ve 20. a 21. století popularita sériových vrahů ještě roste. V policejních záznamech, tisku a dalších médiích se objevují jména jako Jeffrey Dahmer, Ted Bundy nebo Andrej Čikatilo. V Československu jsou poté nejznámějšími vrahy manželé Stodolovi, *Heparinový vrah Zelenka* nebo *Postrach Moravy Martin Lecián*.

Sérioví vrazi bývají často mylně zaměňováni s masovými vrahy nebo s tzv. záchvatovými vrahy.¹ Podle britské internetové encyklopedie *Encyclopædia Britannica* se termín *sériová vražda* zpopularizoval až v 70. letech minulého století.² Tím, kdo tento termín zavedl je pracovník americké FBI Robert Ressler. Sériový vrah byl charakterizován jako pachatel vraždy nejméně čtyř lidí, přičemž vraždy se musely odehrávat na různých místech a v různých časech.³ Charakteristika termínu se ale od té doby proměnila. Dnes je za sériového vraha považován ten, kdo zabil alespoň 2, respektive 3 oběti v různém čase.⁴

Od masového vraha se ten sériový liší jak počtem obětí, tak místem a časem vražd. Masový vrah je ten, kdo zabil 4 a více lidí během jedné akce a bez výrazného

¹ Znamější je anglický výraz *spree killer*.

² V anglickém originálu *serial murder*.

³ Serial murder. In: *Encyclopædia Britannica*. [on-line]. [cit. 2021-8-16]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/serial-murder>

⁴ Tamtéž.

časového odstupu.⁵ Nejznámějším příkladem toho typu vraha je v českém prostředí Olga Hepnarová, jejíž případ byl nedávno i zfilmován.

Méně známým typem mnohonásobného vraha je záchvatový vrah, který se od sériového liší absencí tzv. *cooling-off period*.⁶ Takovýto vrah páchá 2 a více vražd bez toho, aby z předchozí vraždy „vychladl“. Série jeho vražd se někdy označuje jako „vražedná vlna“ neboli „killing spree“ v angličtině.⁷

Ani sérioví vrazi si však nejsou podobní „jako vejce vejci“, ale můžeme mezi nimi najít spoustu typů vrahů, které nemusí spojovat nic jiného než nahoře uvedená definice. Existují však jisté rysy, které bývají u takovýchto vrahů poměrně časté.

Jedním z těchto rysů je motiv. Nejčastější popud k páchání sériových vražd je sexuálního původu. U jednonásobných vražd je toto podnět jen k asi 3 % vražd. U sériových vražd je však sexuální motiv až u 64 % všech vražd.⁸ I v českém prostředí tvoří sexuální sérioví vrazi docela podstatnou část sériových vrahů.⁹

Sexuální sérioví vrazi mají též některé společné charakteristické znaky. Nejčastěji bývají sadisticky založení, od svého mládí jsou sociálně izolovaní, citově ploší, introvertní apod. Mnohdy také kvůli tomu týrají a zabíjejí zvířata už v mladém věku. U mužů se taky objevují problémy při navazování vztahů a kontaktu se ženami. Obvyklá bývá i závislost na hyperprotektivní matce.¹⁰

Cílem této bakalářské práce je představit život a trestnou činnost jednoho sériového vraha, na něhož tento popis sedí téměř dokonale. Oním vrahem je *Roudnický netvor* Svatoslav Štěpánek, který v období 1928-1936 zkrátil život třem lidem a dvěma dalším způsobil doživotní zdravotní újmu, za což byl roku 1938 potrestán.

⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, s. 15.

⁶ V knize *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. ji autor popisuje jako čas na rozmyšlenou či čas na vychladnutí.

⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, s. 15.

⁸ Tamtéž, s. 53.

⁹ Ze 32 sériových vrahů jsou 4 sexuálními vrahy. Mimo Svatoslava Štěpánka to jsou Václav Mrázek, Ladislav Hojer a *Spartakiádní vrah* Jiří Straka. Dohromady mají však na svědomí minimálně 18 životů. Viz https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_českých_sériových_vrahů.

¹⁰ Tamtéž, s. 53-54.

Tato práce se pokusí zmapovat Štěpánkovu kauzu pomocí různých pramenů. Hlavním zdrojem informací jsou fondy Krajský soud trestní a Státní zastupitelství Praha nacházející se v Státním oblastním archivu Praha. Dalším zdrojem cenných informací byly spisy ve fondu Četnická stanice Roudnice nad Labem ve Státním okresním archivu Litoměřice se sídlem v Lovosicích.

Dalším cenným archivním materiálem je i žádost o milost prezidentu republiky z Archivu kanceláře prezidenta republiky. V neposlední řadě k doplnění slepých míst, hlavně co se týče časového zařazení, byly i bulvární plátky *Polední list* a *Expres* dostupné v rámci Národní digitální knihovny v databázi děl nedostupných na trhu (NDK-DNNT). K získání informací o kriminalitě a trestech smrti v období první a druhé republiky posloužily monografie *Velké kriminální případy* a *Masarykovy oprátky*.

První kapitola práce se zabývá Štěpánkovým životem před jeho polapením bezpečnostními složkami s důrazem na jeho vztah k rodině a jiným příbuzným. Tento aspekt je pro zbytek kauzy důležitý, protože kvůli výchově, či její absenci, ve formativní části života, se Štěpánkovy negativní charakteristiky mohly rozvinout do takové míry, aby byl schopný vraždit.

Kapitoly 3 a 4 se věnují trestné činnosti trojnásobného vraha a jejímu odhalení světu. Hrůzné skutky tehdy plnily titulní strany mnoha médií a Štěpánek šokoval veřejnost svou brutalitou. V poslední zmíněné kapitole je zároveň část dedikována i dalším vraždám, ze kterých byl vrah obviňován, a motivu jeho trestné činnosti. V kapitole 5 je popsán Štěpánkuv život ve vězení, soudní proces a také konec jeho života po přesunu do pražské věznice.

Poslední kapitola se na rozdíl od ostatních nezabývá přímo Štěpánkovou kauzou, ale problematice trestu smrti v Československu mezi lety 1918-1938. I vzhledem k postoji prezidenta T. G. Masaryka k absolutnímu trestu se jednalo o velmi diskutované téma této doby. Tato kapitola, na rozdíl od předešlých, je založená na již zmíněných dvou monografiích Plachého a Pejčocha, tak na dalších nearchivních zdrojích uvedených v poznámkovém aparátu a v bibliografii.

2 Svatoslav Štěpánek – život před zatčením

2.1 Štěpánkovo dětství a mládí

Svatoslav Štěpánek se narodil 25. prosince 1911¹¹ v Hrobcích u Roudnice nad Labem Julii Marii Štěpánkové, rozené Šťastné, která před svatbou vykonávala povolání učitelky v mateřské školce. Měl tři sourozence – starší sestru Dobroslavu, staršího bratra Slavomíra a o hodně let mladší sestru Miroslavu.¹²

S rodinou nejdříve bydleli v domku v Hrobcích. Později se přestěhovali do nedalekých Židovic, kde bydleli v bytě cukrovaru. Vlastní dům získali až v roce 1924 od Otokara Šťastného, příbuzného, který v tu dobu bydlel v Liptovském svätém Mikuláši.¹³ Koupili od něj dům č. p. 206 na rohu ulic Havlíčkova a Třebízského v Roudnici nad Labem.¹⁴

V sedmi letech nastoupil na obecnou školu v Židovicích, kterou opustil ve čtvrtletí školního roku 1923/24.¹⁵ V Židovicích v třídních knihách sice žádné poznámky neměl a z mravů měl vždy jedničky, ale pilnost mu už problémy dělala – učitelé ho průměrně hodnotili čtyřkami.¹⁶ Už jako mladý byl trochu problémový. Podle tehdejšího ředitele školy rád štípal děvčata do rukou, ramen či do nohou a měl prý radost, když je takto rozplakal.¹⁷

Po přestěhování do Roudnice pokračoval ve studiích na nedaleké chlapecké (nejdřív v obecné a potom v občanské) měšťanské škole, která se nacházela v budově dnešního gymnázia. Zde setrval až do konce školního roku 1926/27.

V roce 1926, kdy studoval pátou třídu obecné školy, bodl svého spolužáka Jiřího Tietze do ramene nejspíše malým šroubovákem, který měl v kapse. Svatoslavovi se spolužáci prý ve škole posmívali za jeho „přihlouplý výraz“¹⁸ a

¹¹ V AKPR, SOA i SOKA Litoměřice je na všech dokumentech uvedeno toto datum. V knize *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989* je chybně uveden 22. listopad.

¹² V době vražd v roce 1936 jí podle výpovědi Svatoslava Štěpánka při hlavním přelíčení bylo pouhých 9 let.

¹³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 23. 5. 1936 v Litoměřicích.

¹⁴ V dokumentech se jako adresa uvádí střídavě obě ulice.

¹⁵ Ve spisu Archivu KPR, protokol P, sign. P III 1129/38, ze kterého čerpali i Plachý a Pejčoch pro svou knihu *Masarykovy oprátky*, jsou uvedeny Židlochovice. Ty se však nachází až u Brna.

¹⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Školní zprávy z let 1918-1923.

¹⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Františka Dobravského ze dne 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

¹⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Jiřího Tietze ze dne 11. 7. 1936 v Mladé Boleslavi.

když ho Tietz pozdravil „nazdar, měsíčku“¹⁹ už to nevydržel a spolužáka napadl. Svatoslav potom při jednom z výslechů udával, že mu spolužák nadával „kanalisace“, a tak ho přirazil ho ke zdi a držel za krk, ale to Tietz odmítl.²⁰

Známky se mu v Roudnici nezlepšily,²¹ ale jedničky u Svatoslava nečekal nikdo. Už od útlého věku, kdy podle výpovědi bratra Slavomíra ještě jako kojeneček onemocněl zánětem mozkových blan,²² byl Svatoslav „slabšího rozumu“.²³ Nedostatků nadání si všimli i manželé Štěpánkovi a rozhodli, že syn se bude učit zahradníkem. Zaměstnání na čerstvém vzduchu doporučoval k chorobám náchylnému Svatoslavovi i zdravotní rada v Roudnici nad Labem Dr. Lhota.²⁴

První místo, kde se Svát'a učil zahradnickému umění bylo zahradnictví v knížecí zahradě Maxe Lobkowicze v Roudnici nad Labem. Podle Antonína Stránského, který měl mít nad Štěpánkem v zahradnictví dohled, byl k dalším kolegům hrubý a surový a nebál se v zahradnictví krást jahody, zeleninu, a dokonce i květiny. Přes další problémy, jako pobodání spoluzaměstnance Marela pilníkem, či vyhrožování zahradníkovi Kulíčkovi nožem, byly nakonec krádeže hlavním důvodem k propuštění. Otec za syna orodoval u Stránského, ale neuspěl.²⁵

Dalším místem Štěpánkova učení bylo „Horákovo zahradnictví“ JUDr. Jana Kejře v Roudnici nad Labem. Nastoupil sem 5. listopadu 1928 a vydržel zde až do 6. ledna 1930. Z tohoto místa Svatoslav propuštěn nebyl, ale rodiče se ho rozhodli z místa odebrat, zřejmě z obav o synovo zdraví. Nejenže si tu sám Svatoslav poranil koleno, když spadl do šachty a musel potom kvůli tomu v roce 1935 absolvovat

¹⁹ Tamtéž.

²⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 23. 5. 1936 v Litoměřicích.

²¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Školní zprávy a vysvědčení z let 1923-27.

²² Podle sestry Dobrosavy onemocněl střevním katerem a pomalejší rozvoj kojence byl způsoben tím, že nemoc léčili narkotiky. Viz SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva z výslechu Dobrosavy Štěpánkové od četnické stanice v Dolních Bzincích ze dne 22. 5. 1936.

²³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Zpráva z výslechu svědka Slavomíra Štěpánka ze dne 13. 7. 1936 v Pezinku.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Antonína Stránského ze dne 3. 7. 1936 v Sedlčanech.

operaci v Praze, ale v době jeho působení zde byl nešťastnou náhodou usmrcen jeden z učňů.

Spoluzaměstnanec Vilém Lehár zaléval zahradu, když Václav Brož, učeň z nedalekých Podlusk, pracoval nebezpečně blízko nezabezpečenému motoru. Lehár pojal úmysl jít motor vypnout, ale spatřil už jen strnulého Brože, který držel v ruce jeden z kabelů od motoru. Byl na místě mrtvý.²⁶ Tento incident zřejmě manžele Štěpánkovi vystrašil až tak, že syna přesunuli do Libochovic.

Ještě než Svát'a nastoupil do Libochovic, byl Karlem Kulíčkem, zahradníkem z lobkowiczské zahrady, u kterého byl oficiálně učněm, uznán jako schopný vykonávat zahradnické povolání.²⁷

Ani v Libochovicích, kde pracoval hlavně na zahradě u školky v Poplzi v zahradnictví velkostatkáře Herbersteina, nevydržel příliš dlouho. Nastoupil v březnu a propuštěn byl už v červnu kvůli tomu, že se postřelil vlastní flobertovou pistolí, kterou dostal od Václava Brože, když spolu pracovali v Roudnici. Tou podle zahradníka Františka Hajného střílel velmi dobře a dokázal se trefit i do malých cílů jako třeba do špačků a vrbů.²⁸

Zranění nejdříve chtěl před matkou a ostatními zatajiti a tvrdil, že mu to způsobila tříska, která odletěla, když štípal dříví.²⁹ Bolest byla ale tak veliká, že pravou příčinu poranění musel Svát'a přiznat. Byl přijat do roudnické nemocnice, kde byl operován a až do 17. června léčen. Potom se odebral do domácího léčení.³⁰

Tam ale nemohl zůstat navždy, a tak přijal v srpnu 1930 práci u Václava Sixty v Ostrově u Poděbrad. Sixta Štěpánka neměl příliš v lásce, říkal, že byl hloupý a netečný a že se nepřilíš často umýval. Propuštěn byl z tohoto místa, protože prý

²⁶ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Udání Jana Kejře pro přestupek proti bezpečnosti života.

²⁷ ²⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Vysvědčení z Všeobecní živnostenské pokračovací školy v Roudnici n. L.

Na vysvědčení je chybně nadepsáno jméno jako Svatopluk Štěpánek

²⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Františka Hajného ze dne 9. 7. 1936 v Libochovicích.

²⁹ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva inspektora Josefa Rubliče.

³⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

nasázel klíčky vzhůru místo dolů, přestože mu Sixta ukazoval, jak se sázejí správně, a tak podnikateli zašly ořechy.³¹

Mezitím, co Svatoslav pracoval u Sixty, zemřel jeho otec Antonín Šťastný. Po propuštění se Svatoslav i s matkou a mladší sestrou přestěhovali na Slovensku do Modry u Bratislavy, neboť bratr Slavomír byl v té době na vojně a starší sestra Dobroslava v Modre studovala na učitelském ústavu.³²

V Modre chvíli zastupoval za zraněného zahradnického pomocníka Schwantnera, ale ke konci měsíce července roku 1931 dostal místo v pražských Holešovicích u pěstitele zeleniny Františka Semeckého.³³ Zde byl zaměstnán jako pomocník až do 18. září 1932. Nadřízený hodnotil Svatoslava jako špatného zahradníka a říkal, že hoča chtěl propustit, ale strýc Štěpánka Šťastný se za něj přimluvil a Semecký u sebe mladíka ponechal.³⁴

Semecký i jeho manželka ho popisují jako zádumčivého, málomluvného a otupělého. Surovcem ho ani jeden z nich nenazývá, ale Semecký zmiňuje příhodu, kdy Svatoslav jednou bez příčiny zabil u nich v zahradě kosa a neprojevoval nad tím žádnou lítost.³⁵

Jan Rakovan, jeden z pomocníků, v zahradě Semeckého vyhrabal revolver, který zřejmě patřil Svatoslavovi. Jeho zaměstnavatelé o tom věděli, zřejmě to tehdy ale nechtěli řešit, neboť revolver prý používal jen na střílení do stromů.³⁶

V dalším zaměstnání u Josefa Záruby v Libni ho hodnotili podobně jako Semečtí. Zaměstnavatel ve svém výsledku tvrdil, že ho nemohl používat na jemné práce.³⁷ Od Záruby Štěpánek odešel v listopadu 1932.³⁸

³¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Václava Sixty ze dne 28. 7. 1936 v Poděbradech.

³² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 27. 5. 1936 v Litoměřicích.

³³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 27. 5. 1936 v Litoměřicích.

³⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědků Anny a Františka Semeckých ze dne 23. 7. 1936 v Praze.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vrahy Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva z výsledku svědka Františka Semeckého.

³⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Josefa Záruby ze dne 23. 7. 1936 v Praze.

³⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného.

Potom se vydal na Slovensko s rodinou a pomáhal bratrovi Slavomírovi otevřít knihkupectví v Modre. U rodiny zůstal až do jara 1933 a potom odjel pracovat do Blatné k panu Boehmovi. Dlouho tam, ale kvůli nedostatku práce nezůstal. Odjel pak do Vimperku pomáhat příbuzným, a když ani tam nebyla už práce, odjel zase zpět do Modry pomáhat bratrovi.³⁹

Při návštěvě rodiny musel být Štěpánek hospitalizován. Na Velikonoce roku 1933 byl pokousán kočkou, kterou v kůlně na nářadí týral a později i zabil.⁴⁰ Na doporučení lékaře v Modre byl léčen v Pasteurově ústavu v Košicích, kde se specializovali na antirabickou léčbu.⁴¹

Definitivně se s matkou a nejmladší sestrou Miroslavou přestěhovali zpátky do Roudnice v září roku 1934. Od té doby byl Štěpánek oficiálně nezaměstnaný. Občasně vypomáhal v různých zahradnictvích v Roudnici a na Podřipsku a pracoval i na kultivování vlastní zahrady.⁴²

2.2 Vztah s rodinou

Vztah Svatoslava s rodinou, hlavně tedy s matkou, byl zajisté jednou z příčin, proč se z něj později vyklubal sadista a jeden z nejbrutálnějších vrahů tehdejšího Československa.⁴³ Jak se s rodinou snášel, se dovidáme hlavně z výsledku jeho dvou starších sourozenců Slavomíra a Dobroslavy.

Chování Štěpánka ke starší sestře bylo dle jejích slov dobré. Nevylučuje jeho občasnou mrzutost, prudkost až svárliвість, ale tvrdila, že se k ní hrubě nechoval.⁴⁴

Nicméně, třeba ředitel školy v Židovicích František Dobravský během výsledku hovořil o tom, že si Dobroslava jako děvče stěžovala na oba bratry, že jí

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Slavomíra Štěpánka ze dne 13. 7. 1936 v Pezinku.

⁴¹ História nemocnice. *Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice* [online]. [cit. 2021-8-14]. Dostupné z: <https://www.unlp.sk/o-nasej-nemocnici/historia-nemocnice/>

⁴² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného.

⁴³ Tak soudili i lékaři u hlavního přelíčení. Viz kapitola 5.

⁴⁴ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva z výsledku Dobroslavy Štěpánkové od četnické stanice v Dolních Bzincích ze dne 22. 5. 1936.

po cestě domů ubližovali a doma si stěžovat na to nemohla, protože matka oba hochy zbožňovala.⁴⁵

Tvrzení o dobrém chování vůči sestře popírá další incident, který pro ni mohl skončit velmi špatně. Se sestrou se prý pohádali a on v noci přišel k již spící sestře a polil ji prsa kyselinou solnou, kterou s bratrem používali na letování. Dobroslavě Štěpánkové se naštěstí tenkrát nic nestalo, jen její noční košile byla na politých místech děravá.⁴⁶ Ráno sestře řekl, jí chtěl vzbudit, protože potřeboval pomoc při pájení nějaké nádoby a náhodou mu u toho ukápla kyselina na sestřinu hrud'.⁴⁷

Vztahy k ostatním sourozencům a k rodině strýce Václava Šťastného prý byly bezvadné, bezproblémové.⁴⁸ Se strýcem Šťastným měl Svatoslav občas nějaké spory. Strýc měl potřebu ho často kontrolovat a rád mu uděloval rady.⁴⁹ Také si měl stěžovat, že v době, kdy byla Štěpánkova matka na návštěvě u dětí na Slovensku, musel Šťastný svého synovce živit. Anna Horáková, jedna z nájemnic v domě Štěpánkových, ve výslechu tvrdila, že jí Svatoslav říkal, že se strýci pomstí, ale při hlavním přelíčení toto obvinění Sváťa odmítl.⁵⁰ Přes všechny nesváry mu ale strýc musel alespoň částečně důvěřovat, neboť mu půjčil svou vlastní flobertovou pistoli, kterou synovec potřeboval na střelení koček.⁵¹

S matkou měl Svatoslav vztah více než dobrý. To, že se k matce choval vždy slušně, potvrdili i oba starší sourozenci. Následkem slabší tělesné konstrukce a

⁴⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Františka Dobravského ze dne 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

⁴⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 23. 5. 1936 v Litoměřicích.

⁴⁷ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva z výslechu Dobroslavy Štěpánkové od četnické stanice v Dolních Bzincích ze dne 22. 5. 1936.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědkyně Anny Horákové ze dne 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

⁵⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného.

⁵¹ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva z výslechu Dobroslavy Štěpánkové od četnické stanice v Dolních Bzincích ze dne 22. 5. 1936.

celkové churavosti byl „viac piplaný ako ostatný súrodenci“.⁵² Matka na svého mladšího syna nedala dopustit.

I otec svým dětem, a obzvlášť mladšímu ze synů, velmi nadržoval. Už jako malí chlapi Svatoslav a Slavomír v lobkowiczském cukrovaru v Židovicích, kde otec pracoval jako inženýr, rádi dováděli. Někteří dělníci je přistihli, jak v zahradě cukrovaru trhali květiny či vybírali ptačí hnízda.⁵³ Svatoslav také rád kradl dělníkům nářadí a sbíral další železo po zahradách. Podle slov tatínka měl doma svoje „museum“ z těchto úlovků.⁵⁴ Když někdo hochy „napráskal“ otcí, zeptal se jich, zda je to pravda. Chlapi samozřejmě vždy zapírali, načež Antonín Štěpánek vždy odpovídal, že to pravda být tedy nemůže, protože jeho slušně vychované děti nelžou.⁵⁵

Nejednou se stalo, že Štěpánek někde něco ukradl (často to bylo třeba nájemníkům v domě),⁵⁶ jednou při jízdě na kole v Modre ublížil malému chlapi,⁵⁷ kladivem úmyslně zranil i bratrance jedné z nájemnic v domě.⁵⁸ Matka i otec mu tohle všechno odpouštěli. U krádeží se většinou domluvili na mimosoudním vyrovnání. Hlavní bylo, aby se o tom nedozvěděla veřejnost.⁵⁹ Rodiče také žádali ostatní obyvatele domu, aby v případě nějakých problémů se Svátou chodili za nimi, a ne za četníky.⁶⁰ Všechno se omlouvalo tím, že Svatiček byl choromyslný a mentálně zaostalý, nebo tak to alespoň tvrdila jeho matka.⁶¹

⁵² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Zpráva z výslechu svědka Slavomíra Štěpánka ze dne 13. 7. 1936 v Pezinku.

⁵³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výsledky svědků Gustava Triebeho a Václava Bernarda ze dne 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Potvrzují to Triebe, Bernard i Dobravský.

⁵⁶ V roce 1927 ukradl jednomu z nájemníků v domě Václavu Kindlovi spodní prádlo. Viz SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), výslech svědka Václava Kindla ze dne 6. 6. 1936 v Mostě.

⁵⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Slavomíra Štěpánka ze dne 13. 7. 1936 v Pezinku.

⁵⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědkyně Vlasty Řehákové ze dne 30. 7. 1936 v Roudnici n. L.

⁵⁹ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Žádost vrch. strážm. Františka Fabiána o výslech J. Štěpánkové ze dne 20. 5. 1936.

⁶⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Josefa Horáka ze dne 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

⁶¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – výpověď svědkyně Anny Horákové.

Za rozumově zaostalého a osobu slabé inteligence, ale za své činy odpovědného, ho uznal i psychiatr Dr. Herfort z Prahy. Za ním musela matka s mladším synem na vyšetření po tom, co se postřelil do levé ruky roce 1930. Doktor navrhoval ústavní léčbu, ale o tom nechtěla ani slyšet.⁶²

Strýc Šťastný Svatoslava podezřival z útoku na dvě ženy na počátku roku 1936. Flobertovou pistolí, kterou mu měl půjčit na střílení koček, si od synovce vyžádal zpátky, protože se bál, že by mohl zaútočit znovu. Poslal syna Vladimíra pro zbraň s tím, že si ji chtěl vypůjčit nějaký strážník, ale Vladimír později Štěpánkovi přiznal pravý důvod.⁶³

Sestře Julii své obavy sdělil, četníkům, kterými byl několikrát dotazovaný, však už ne.⁶⁴

⁶² SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva z výsledku Dobroslavý Štěpánkové od četnické stanice v Dolních Bzincích ze dne 22. 5. 1936.

⁶³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Jana Obermanna.

⁶⁴ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Žádost vrch. strážm. Františka Fabiána o výslech J. Štěpánkové ze dne 20. 5. 1936.

3 Pokusy o vraždu

3.1 Růžena Jebavá z Předonína

Rok 1936 nezačal pro obyvatele Podřipska zrovna šťastně. První záznam z roku 1936 v památníku četnické stanice v Roudnici nad Labem je datován na 10. ledna. Kousek nad silniční křižovatkou Roudnice n.L.-Předonín-Dobříň-Bechlín napadl třináctiletou školačku Růženu Jebavou, žačku měšťanské školy v Roudnici n. L., neznámý mladík na kole.⁶⁵

Růžena šla se stejně starou spolužačkou Marií Davidovou ze školy domů pěšky, když ji do zad trefil pistolí mladík projíždějící na kole. Na Růženu, která byla pachateli blíže, vystřelil z velmi malé vzdálenosti⁶⁶ se slovy „Tady to máš!“ a pokračoval na kole dále do Předonína.⁶⁷

Jebavá, společně s Marií Davidovou, utíkala hned po incidentu domů. Zranění Jebavé bylo docela vážné, bolest cítila už když utíkala, přesto si krvácení všimla až když si doma svlékla kabát.⁶⁸

Po příchodu domů ji otec odvedl do roudnické nemocnice, kde potom školačka zůstala dalších 14 dní v léčení. Přestože útočník těsně minul srdeční sval, přežila dívka útok bez větší újmy. Projektil ji ale nebyl z těla nikdy vyoperován.⁶⁹

3.2 Zdeňka Drobná z Libotenic

Odpoledne 23. ledna 1936 zaútočil mladík na kole znovu.⁷⁰ Tentokrát na pětadvacetiletou dělnici Zdeňku Drobnou. Ta se vracela z návštěvy manžela, který se tou dobou léčil v roudnické nemocnici, když kousek od silniční křižovatky

⁶⁵ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, Památník četnické stanice v Roudnici, 1850-1945(47), inv. č. 1.

⁶⁶ Štěpánek při hlavním přelíčení uvádí, že asi z 1,5 metru. Jebavá i Davidová při výslechu uvádí, že ji hlaveň zbraně přiložil těsně na kabát. Viz *SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného a SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědkyň Růženy Jebavé a Zdeňky Drobné ze dne 30. 7. 1936 v Roudnici n. L.*

⁶⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědkyně Růženy Jebavé ze dne 30. 7. 1936 v Roudnici n. L.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, Památník četnické stanice v Roudnici, 1850-1945(47), inv. č. 1.

Roudnice n. L.-Židovice-Rohatce potkala mladého muže opravujícího své kolo. V okamžiku, kdy kolem něj prošla, se rozjel do opačného směru, než sama šla. Po chvíli se ale otočil, dojel k mladé ženě a se slovy „svině, uхни se“ do ní strčil a jel kousek dále.⁷¹

Když viděl, že žena nespadla, zastavil se, otočil kolo a vydal se zpátky směrem k ženě. Když byl v její bezprostřední blízkosti, přiložil zbraň k levé straně ženiny hrudi a vystřelil. Žena začala téměř okamžitě křičet a volat o pomoc. To pachatele vystrašilo tak, že se na kole rozjel směrem k Židovicím.⁷²

Nedaleko od místa činu, blíže k Roudnici, byl tenkrát i Jaroslav Fujera. Při cestě pro vnučku do školky mladíka s kolem potkal, ale když kolem něj procházel, do tváře mu neviděl.⁷³ Přítomnost dalšího člověka zřejmě pachateli taky rozhodování o úprku usnadnila.

Fujera napadení ženy viděl z větší dálky, ale prchajícího mládence ještě zahlédl. Rozběhl se za křičící ženou a byl s ní až do té doby, než okolo projíždělo nákladní auto pana Čecha z Roudnice. Předtím kolem nich na kolech projeli ještě tovární dělníci vracející se ze zaměstnání a Fujera jim nařídil, ať dojedou zpět do Roudnice pro sanitku. Řidič nákladního auta, ale zraněnou ženu stihl odvézt do roudnické nemocnice před příjezdem sanitky.⁷⁴

Zdeňka Drobná potom musela zůstat v nemocnici přes pět týdnů. Projektil minul srdce o několik centimetrů a roztrávil ženě slezinu. Tu ji lékaři museli později úplně odebrat. Stejně jako v případě R. Jebavé, jí nebyl projektil z těla vyoperován. Zranění Drobné bylo velmi vážné a poznamenalo celý její život. Nemohla už po útoku vykonávat téměř žádnou fyzicky náročnější práci a musela se spoléhat na almužnu od své matky. Během doby hospitalizace ji totiž bohužel zemřel manžel. Zůstala tak zmrzačená, ovdovělá a sama se 2 dětmi.⁷⁵

⁷¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědkyně Zdeňky Drobné ze dne 30. 7. 1936 v Roudnici n. L.

⁷² Tamtéž.

⁷³ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Udání neznámého pachatele ve ve napadení Zdeňky Drobné ze dne 29. 1. 1936.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení –Výpověď napadené Zdeňky Drobné.

Útočníka obě děvčata i Drobná popsaly jako 18-22 let starého, štíhlejší postavy a asi 160-168 cm vysokého. Jelikož Drobnou postřelil zepředu, mohla si vcelku dobře prohlédnout pachatelův obličej. Ten měl prý uhrovitý a zjizvený s povislým levým koutkem a bez vousů. Vrchní strážmistr František Fabián, velitel roudnických četníků, ve varovné zprávě pro všechny nejbližší četnické stanice konstatuje možnost pohlavního zvrhlictví pachatele. Četníci, kvůli shodnému postupu a popisu útočníka, předpokládali, že v obou případech je pachatelem jeden a ten samý mladík.⁷⁶

△ MARNÉ PÁTRÁNÍ PO ROUDNICKÉM ZLOČINCI. Jak jsme již včera oznámili, byl na silnici mezi Roudnicí a Židovicemi spáchán ve čtvrtek vražedný útok, při němž neznámý mladší muž, jedoucí na kole, najel na silnici na 26letou Zdenku D r o b n o u z Litobene, potom zahrnul překvapenou ženu úrazkami a nakonec vypálil proti ní ránu z revolveru. Drobná byla zasažena do života a smrtelně zraněna. Její stav je stále ještě vážný a lékaři nedávají skoro žádnou naději na její záchranu. Pachatelem je pravděpodobně týž muž, který před rokem postřelil na silnici jednoho občana a před týdnem školačku 14letou Růženu J e b a v o u. Četníci jsou přesvědčeni, že pachatel všech tří přepadení v roudnickém kraji je buď člověk se zvrhlými sklony nebo šílenec. Pátrání po něm bylo dosud bezvysledné. **It**

Obrázek 1 Ukázka z dobového tisku.

Přes poměrně dobrý popis pachatele nebyli roudničtí četníci s to přijít na jeho totožnost. Popis pachatele, kromě vzhledu kola, seděl na Svatoslava náramně, ale vzhledem k tomu, že dle zpráv matky i ostatních obyvatel domu ležel doma s chřipkou, četníci o něm jako o pachateli ani neuvažovali.

Při výsleších nejdříve vinu popíral a přiznal se, až když mu četníci vyhrožovali konfrontací s oběma napadenými.⁷⁷ S oběma se potom tak jako tak musel setkat tvář v tvář. Obě ve Štěpánkovi poznaly útočníka na kole.⁷⁸

⁷⁶ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Udání neznámého pachatele ve ve napadení Zdeňky Drobné ze dne 29. 1. 1936.

⁷⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Josefa Komárka.

⁷⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

Při vyšetřování neuvedl ani u jedné z nich zřejmý motiv k napadení. Vyšetřujícímu soudci sdělil, že ho to prý jen tak napadlo, že by si na ně mohl vystřelit.⁷⁹ Obě ženy postřelil flobertovou pistolí vypůjčenou od strýce Václava Šťastného.

⁷⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 19. 5. 1936 v Litoměřicích.

4 Vraždy

4.1 Jiřinka Šťastná

Svatoslavova sestřenice Jiřinka je sice jeho poslední obětí, ale odhalení její vraždy dostalo Štěpánkovo jméno do spisů četnictva a poté i na titulní strany dobového tisku.

Julie Štěpánková odjela společně s nejmladší dcerou 3. dubna 1936 na Slovensko navštívit dceru Dobroslavu a syna Slavomíra.⁸⁰ Zařídila u svého bratra Václava Šťastného, aby Svatíkovi někdo nosil domů oběd. Často mu ve všední dny jídlo nosívali učňové roudnického kniháře či sám Šťastný. V neděli mu nosila oběd občas i sestřenice Jiřinka. Ta mu jej nesla i v onen osudný den.

Byla neděle 17. května 1936. Svát' a si ráno zašel do kostela, po návratu domů už na něj čekala snídaně od nájemnice Magdalény Brožovské, která mu ji v době nepřítomnosti matky nosila každý den. Po snídani si pustil rádio tak nahlas, aby jej mohl slyšet i při práci venku na zahradě. Když se blížil oběd, šel zpátky do domu a začal psát dopis adresovaný sestře Dobroslavě, ve kterém popisoval, jak Jiřinka nepřišla 17. května domů.⁸¹

Dopis byl sice adresovaný sestře, ale obálku nadepsal „K přečtení Jiřince Šťastných“. Při psaní Štěpánka vyrušil zvonek, a tak při cestě ke dveřím dopis položil na polici. Sestřenice vešla, oběd mu přichystala na stůl a odebírala se k odchodu. V momentě, kdy se otočila, už na ni však Svatoslav čekal s připravenou zbraní. Dopis, který měl pro ni Svát' a přichystaný, si nikdy nepřečetla. Bratranec nenašel odvahu k tomu, aby jí dal dopis přečíst.⁸²

Tu jí namířil na hlavu a střílel jí přímo do pravého oka. Výstřel nikdo z obyvatel domu neslyšel kvůli nahlas puštěnému rádiu.⁸³ Oběť po výstřelu okamžitě padla k zemi. Svatoslav tělo sestřenice nejdříve zbavil všeho šatstva, pak ji kolem hlavy omotal šálu a za šálu a nohu ji odtáhl do prádelny. Sestřenice ale

⁸⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 28. 5. 1936 v Litoměřicích.

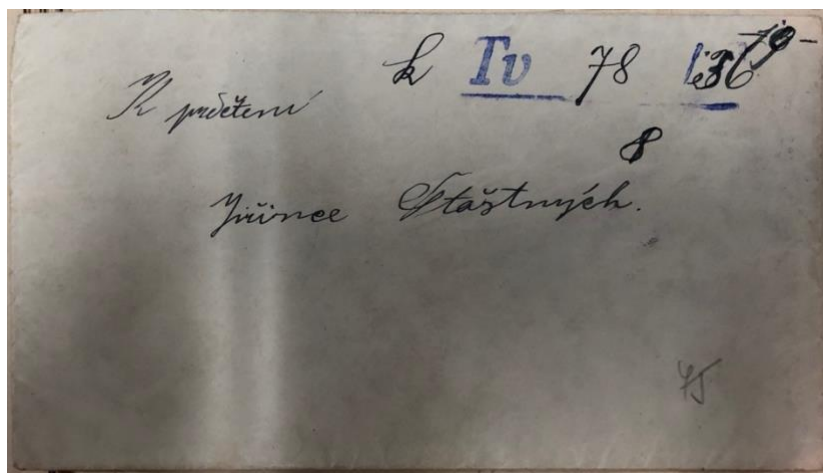
⁸¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výsledky obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L. a dne 22. 6. 1936 v Litoměřicích.

⁸² Tamtéž.

⁸³ To tvrdili všichni jak u výslechu, tak i při hlavním přelíčení u soudu v Litoměřicích. Viz SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědků. a SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení.

pořád vydávala chrčivé zvuky, tak ji Štěpánek dlouhým kuchyňským nožem, kterým jí předtím rozřezal šaty, probodl srdce. Šaty využil k vytření zakrvavené podlahy a potom je v kamnech spálil. Mezitím stihl i schovat oběd.⁸⁴

Bodná rána sestřenici hodně krvácela, tak ji Štěpánek zalepil náplastí. Chystal se jí také vymýt krev z vlasů, ale ty jí nejdřív ostříhal. Tělo už dal před tímto do vany, takže k ukrytí mu stačilo na vanu dát desky, na kterých měl vyložené květiny.⁸⁵

Obrázek 2 Obálka, ve které se nacházel dopis pro Jiřinku Šťastnou.

Rodina Šťastných se divila, že Jiřinka stále nepřicházela domů. Poslali tedy syna Vladimíra, aby se zastavil u Štěpánků a zjistil, kde se sestra zdržela. Bratraci Svatoslav oznámil jen, že sestřenice už dávno odešla. Rodiče Jiřinky však pojali podezření a vydali se ke Štěpánkům podívat. Jiřinku oba varovali, ať se u Štěpánků příliš nezdržuje a hned jak oběd bratraci donese, aby spěchala domů.⁸⁶

Štěpánek jim řekl to samé, co předtím bratraci - Jiřinka už od něj dávno odešla. Anna Šťastná se přesto vydala do bytu pátrat po dceři. V kuchyni ji najít nemohla, a tak se vydala do prádelny. Tam jí synovec povídal o pelargoniích, které pěstuje, když ji napadlo podívat se do vany. Pohled ji vyděsil až tak, že vykřikla a

⁸⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Jana Obermanna.

přivolala tak manžela a další obyvatele domu.⁸⁷ Po synovci ještě, než se vydal na úprk, hodila se slovy „Pacholku, cos mi to s ní udělal?“⁸⁸ jednu z desek položených na vaně.⁸⁹

Jednoho z nájemníků, konkrétně Josefa Horáka, potkal prchající Svatoslav ve dveřích. Utíkal přes zahradu k horním vrátkům, které odemkl a hned za sebou zamkl. Po cestě ještě z nějakého stromu stihl strhnout provaz, na němž se pokusil oběsit na plotě.

Za Štěpánkem běžel Horák, ale z plotu ho sundal poštovní zřízenec Vilém Legner.⁹⁰ Na místo mezitím totiž byli přivoláni četníci a zdravotní rada MUDr. Josef Lhota, který nejdříve prohlédl mrtvolu Jiřinky Šťastné, a potom byl přivolán ke Štěpánkovi. Sebevražedný pokus vrahovi nevyšel. MUDr. Lhota, který našel Svatoslava ležet v bezvědomí, nařídil jeho převoz do nemocnice, kde později vrah procitl.⁹¹

Pohřeb Jiřinky Šťastné se konal v úterý 19. května v českobratrském kostele v Roudnici nad Labem. Místo jejího posledního odpočinku se nachází v rodinné hrobce Šťastných na hřbitově v nedalekých Krabčicích. Pohřeb byl dle tisku velmi dojemný a s mladou ženou se přišly rozloučit velké zástupy lidí.⁹²

⁸⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědků.

⁸⁸ Archiv KPR, fond KPR, protokol P, sign. P III 1129/38 (nezpracováno).

⁸⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

⁹⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Viléma Legnera.

⁹¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědků Horáka, Legnera a Lhoty.

⁹² SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Ukázky z dobového tisku.

Přes 3 tisíce lidí na pohřbu roudnické oběti

Velké davy lidí doprovodily Jiřinu Šťastnou na poslední cestě. — Ve vyšetřování minulosti Štěpánka se pokračuje. — Pátrání na Slovensku a v Praze

— Celé město žilo včera ve znamení pohřbu poslední Štěpánkovy oběti, 20leté Jiřiny Šťastné. Již brzy po poledni byly ulice, kudy se měl smuteční průvod ubírat, lemovány hustým spálem roudnických občanů. Pohřeb byl vypraven z malebného evangelického kostelíčka, který je téměř skryt mezi korunami stromů. Před oltářem v kostelíku na prostém katafalku ležela v záplavě věnečů a květin bílá rakev. Od ranních hodin vystřídaly se u rakve zástupy lidí, zejména kamarádky a spolužačky zesnulá, které se přišly a nešťastnou Jiřinou naposledy rozloučit. Pohřební obřady byly zahájeny o půl 3. hodiny odpolední místním evangelickým farářem Fleischerem. V tu chvíli byl malý kostelík naplněn do posledního místa. Po rozloučení s mrtvou, byla rakev vynesena na pohřební vůz. Byly přesné tři hodiny, když husté zástupy se začaly řadit do pohřebního průvodu. Ukládání rakve do pohřebního vozu dalo se za naprostého ticha, přerušovaného jen občasným vzlykotem. Za účasti asi tří a půl tisíce občanů, jak místních, tak i z nejbližšího okolí dal se pak pohřební průvod na cestu nízkými ulicemi k evangelickému hřbitovu v obci Krahšice, vzdálené asi hodinu cesty od Roudnice. Před rakví kráčely družičky a mládež, za rakví pak šla matka nešťastné Jiřiny, podpírána v chůzi svým manželem a synem. Zástupy lidí doprovodily nešťastnou Jiřinu až na hřbitov do Krahšic, kde byla rakev znovu v kapli vystavena a teprve dnes bude uložena do hrobu. Pokračování uvnitř listu.

Dva jiné obrázky z pohřbu Jiřiny Šťastné

Dávka z margarínu

Ministerstvo financí podalo nový návrh osnovy zákona o dávkách z pokr-
dých má činit 70 hal., u margarínu 80 hal., u ostatních pokr-
mových tu-

Obrázek 3 O pohřbu Šťastné informoval i Polední list 20. 5. 1936.

4.2 Františka Třísková

V pořadí druhou Svatoslavovou obětí se stala mlékařka Františka Třísková. Ta byla od 5. dubna 1936 nezděná a naposledy byla viděna, jak vchází ke Štěpánkům do domu. Manžel i dcera si mysleli, že kvůli hádkám s otcem Třísková utekla pryč z Roudnice nebo že dokonce spáchala sebevraždu.

Nikdo zpočátku nepodezřívá Štěpánka. Jedna ze sousedek totiž četníkům tvrdila, že Třískovou viděla od Štěpánků odcházet. Štěpánek však o případ Třískové, stejně jako o případ dvou postřelených žen, jevil velký zájem. Nájemník Horák dokonce říká, že se o tom spolu často bavili a Štěpánek posměšně říkal, že šla na „čundr“ a ten její „blbec“⁹³ ji ještě nenašel.⁹⁴

Podezřívá ho začali četníci až po vraždě Jiřinky Šťastné. Ti začali již 17. května 1936 pátrat v zahradě Štěpánkových. Když četníci začali prozkoumávat zahradu, vyslovili nájemníci J. Horák a M. Brožovská před nimi podezření, že

⁹³ Tímto výrazem míněn manžel Třískové.

⁹⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Josefa Horáka ze dne 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

v domě mohla zmizet i nezvěstná mlékařka Třísková.⁹⁵ Při pátrání narazili u políčka s kedlubnami na propadlý kus země vzniklý následkem silných dešťů. Při kopání narazili na tvrdý předmět, museli tedy na chvíli přestat a na Štěpánkovic zahradu přivolat soudní komisi.⁹⁶

Když soudní komise dorazila, počalo četnictvo znovu kopat a zjistilo se, že onen tvrdý předmět jsou dřevěná prkna. Po očištění prken zahlédli mezi prkny kusy lidského těla, které „jak hnilo, tlačilo se mezi prkny ven“.⁹⁷ Opravdové překvapení je ale čekalo, když odkryli to, co se nacházelo pod prkny.

Ve zprávě o ohledání místa stojí, že tělo Třískové bylo rozčtvrceno, ale to zdaleka nevystihuje stav, v jakém se mrtvola Františky Třískové nacházela. Štěpánek její tělo rozřezal na 16 kusů a k ostatkům do hrobu přihodil i plechovou bandasku mlékařky, podle níž ji manžel později mohl identifikovat.⁹⁸

Už potom, co narazili na prkna, se štabní kapitán Komárek, četník vedoucí vyšetřování vraždy Jiřinky Šťastné, vydal do nemocnice za Štěpánkem a vyptával se ho na Třískovou. Štěpánek nejprve popíral, že by měl co do činění s jejím zmizením.⁹⁹ Až když mu Komárek oznámil, že při hledání v zahradě našli její hrob, odvětil: „Když jste ji našli, tak jsem to udělal.“¹⁰⁰

Třískovou zabil 5. dubna 1936, dva dny po odjezdu matky na Slovensko. Nejdříve udával, že ji zabil sekerou, později přiznal, že jí nejdříve střelil pistolí zezadu do hlavy, když se skláněla, aby mu nalila mléko. Až potom jí tloukl sekerou do hlavy. Sekeru původně nehodlal použít, ale Třískové bublala krev z úst a bál se, aby zvuky neslyšel někdo ze sousedů z dolního patra.¹⁰¹

⁹⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď Františka Fabiána.

⁹⁶ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937),

⁹⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď Josefa Komárka.

⁹⁸ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Protokol o místním ohledání hrobu Františky Třískové.

⁹⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď Josefa Komárka a Františka Fabiána.

¹⁰⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď Jana Obermanna.

¹⁰¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 19. 5. 1936 v Litoměřicích.

Tělo Třískové odtáhl, stejně jako o několik týdnů později tělo sestřenice, do prádelny sousedící s kuchyní. Utřel stopy krve a poté pustil do bytu nájemnici Brožovskou, která mu nesla snídani. Když odešla, začal Svatoslav s nelehkým úkolem – rozřezáním těla.

Kvůli snazší manipulaci mrtvolu rozsekal částečně sekerou, částečně nožem a vypomáhal si i zahradnickou pilkou. Její šaty spálil a rozsekané tělo večer v pytli odnesl na zahradu, kde jej zakopal. Jako hrob pro mlékařku mu posloužila jáma připravená pro zasazení jabloně. Tu jen rozšířil tak, aby byla dostatečně velká na mrtvolu Třískové. Pytel s ostatky ještě přikryl prkny, které měl na zahradě po

Obrázek 4 Hrob Františky Třískové po odstranění prken. Pod č. 15.) se na fotografii skrývá bandaska na mléko, 16.) jsou části těla.

Třísková u sebe v den vraždy měla i kabelku s penězi. Manžel a dcera Třískové uvádějí, že u sebe měla několik set korun.¹⁰² Štěpánek ale většinu těchto peněz spálil společně s šaty a z kabelky ukořistil pouze kovové mince, kterých

¹⁰² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědků Jana Třísky a Petronily Třískové ze dne 30. 7. 1936 v Roudnici n. L.

v součtu bylo asi 50 Kč. Z těchto peněz potom 37 Kč vložil zpátky k penězům, které mu matka nechala před odjezdem, a zbytek rozměnil u obchodníka Reka.¹⁰³

Zmíněných 37 Kč musel vrátet kvůli tomu, že si pravděpodobně dva dny před vraždou koupil vlastní flobertovou pistoli u obchodníka se zbraněmi Kraupnera sídlícího na roudnickém náměstí. K pistoli prý nepotřeboval zbrojní pas, jen si obchodník musel zapsat jméno kupujícího.¹⁰⁴ Pistoli si koupil kvůli tomu, že mu strýc už nechtěl půjčovat vlastní.

Obrázek 5 a 6 Fotky obou žen zavražděných Štěpánkem.

4.3 Bedřich Brožovský

Od 19. srpna 1928 byl nezvěstný také tenkrát pětiletý Bedřich Brožovský, syn nájemníků jednoho z přízemních bytů v domě Štěpánkových. Tenkrát nikdo Svatoslava také nepodezříval. On i Vlasta Řeháková, sestra Bedřicha, oba nezávisle na sobě tvrdili, že jej viděli jít rodičům naproti na nedaleké nádraží. Rodiče v tu dobu nebyli doma, ale na svatbě příbuzných.¹⁰⁵

Nejdříve se předpokládalo, že se malý Bedřich utopil v Labi, žádné tělíčko však při pátrání nenašli a ani nikde v okolí nevyplavalo chlapečovo tělo z řeky, takže

¹⁰³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

¹⁰⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

¹⁰⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědkyně Vlasty Řehákové ze dne 30. 7. 1936

se brzo začalo upouštět od tohoto závěru. Dalším možným scénářem zmizení bylo unesení dítěte cikány zřejmě do Polska. Matka Brožovského dokonce na jedné fotce poznávala syna.¹⁰⁶ Možná byla i jeho vražda. Asi měsíc po zmizení Bedřicha se totiž udála vražda na podobně starém chlapci. Vraždu z vilnosti na tomto chlapci měl na svědomí tulák Teissig a přes jeho tvrzení, že se zmizením Brožovského nemá co do činění, byl četníky v tomto případě vyšetřován.¹⁰⁷ Případ zůstal až do odhalení Štěpánkových činů neuzavřen.

Četníci se i Svatoslava po zatčení ptali, zda ví něco o Bedřichovi. „Co byste na mě ještě chtěli?“¹⁰⁸ byla jeho první reakce. Po dalších několik dní popíral, že by Brožovskému ublížil. Tvrdil jim, že o jeho zmizení nic neví. Záhadné ale bylo, že si obviněný pamatoval až příliš detailně, co ten den dělal.¹⁰⁹

Přiznání přišlo, když mu četníci oznámili, že budou kopat v kompostu. Odvětil „Brožovského jsem oddělal,“¹¹⁰ a potvrdil tak jejich podezření. K činu se doznal 28. května 1936 a označil i místo, kde se měly ostatky chlapce nacházet.¹¹¹

¹⁰⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědkyně Magdalény Brožovské ze dne 30. 7. 1936 v Roudnici n. L.

¹⁰⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Josefa Komárka.

¹⁰⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Jana Obermanna.

¹⁰⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědků Josefa Komárka, Františka Fabiána a Jana Obermanna.

¹¹⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Františka Fabiána.

¹¹¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 28. 5. 1936 v Litoměřicích.

TŘETÍ OBĚŤ ROUDNICKÉHO VRAHA NALEZENA

—r— Po strašné katastrofě na Dyji a hrdinských činech malých školáků a čelidina, člověku se ani nechce do pokračování v líčení zvířecího zločinu roudnického vraha Štěpánka. Ale z referentské povinnosti musíme oznámiti, že ve vyšetřování v Roudnici nastal dnes dopoledne překvapující obrat. Na zahradě Štěpánkova domu nalezena mrtvola pětiletého chlapce Brožovského, který záhadně zmizel z města před osmi lety. Štěpánek má tedy na svědomí i tento zločin.

Štěpánek od počátku tento zločin tvrdohlavě zapíral. Pátrací orgány pomalu už začínaly věřit, že zavraždění Brožovského Štěpánek na svědomí nemá. Několikrát výslechy v tomto směru a bezvýsledné kopání na zahradě Štěpánkova domu tento názor podporovaly. Přesto však byl veden tento zločin v patrnosti a četnická stanice v Roudnici

prováděla šetření samostatně dále. Ukázalo se, že tato obzvlášť byla správná když před dvěma dny nashromáždili se na Štěpánka v tomto směru nový materiál, odjeli roudnickí četníci do Litoměřic, aby znovu vyslechli Štěpánka. Po několika hodiném výslechu se Štěpánek konečně přiznal, že i tento zločin byl správně připisován na jeho účet. Dozvěděl se, že Brožovského zavraždil v roce 1928 kladivem a jeho mrtvolku zakopal na zahradě.

Mrtvolku pak několikrát přemístil a naposledy ji zakopal právě v místě, kde byla nalezena mrtvola zavražděné mláčky Trískové. Roudnické četnictvo po tomto doznání bezodkladně zahájilo opět kopání na zahradě Štěpánkova domu.

Dnes dopoledne byl hrob Brožovského skutečně nalezen. Asi metr pod místem, kde byla vykopána mrtvola Trísková, byly nalezeny kosti nepochybně to zbytky mrtvolky chlapce Brožovského. Několikrát přemístěním je vysvětleno, že více jak polovina kostí chybí. V kopání na zahradě Štěpánkova domu se pokračuje.

Obrázek 7 O nalezení hrobu Bedřicha Brožovského informoval i tisk.

Chlapec stál ve dveřích dílny, když ho Štěpánek uhodil kladivem ze strany do hlavy. Hned poté klesl k zemi a kladivem ho vrah ještě několikrát udeřil, aby měl jistotu, že je hoch opravdu mrtvý. Chlapec vůbec nekřičel, jen vzdychal. Aby ukryl jeho tělo, vyhrabal v podlaze dílny díru asi 70 cm hlubokou, mrtvolu do něj vložil a hrob zahrabal hlínou. Zbytek hlíny odvezl na zahradu, protože v místě chlapcova hrobečku hlína převyšovala zbytek podlahy.¹¹²

V souvislosti se stěhováním rodiny na Slovensko v roce 1931 tělo dítěte přesunul na kompost, kousek od místa, kde o několik let později zakopal tělo F. Trískové. Po návratu do Roudnice roku 1934 pojal úmysl tělo ještě jednou přemístit. Straň u kompostu byla sesuta. Kompost částečně po stráni rozházel a s ním i část Bedřichových kostí. Byly to jen menší kůstky. Většina velkých kostí se našla v květnu 1936 v kompostu.¹¹³

Tělo chlapce bylo exhumováno 29. května 1936.¹¹⁴ Matka a otec Bedřicha identifikovali podle bot a kousku látky, co se mezi ostatky nacházel.¹¹⁵ Mezi žebry

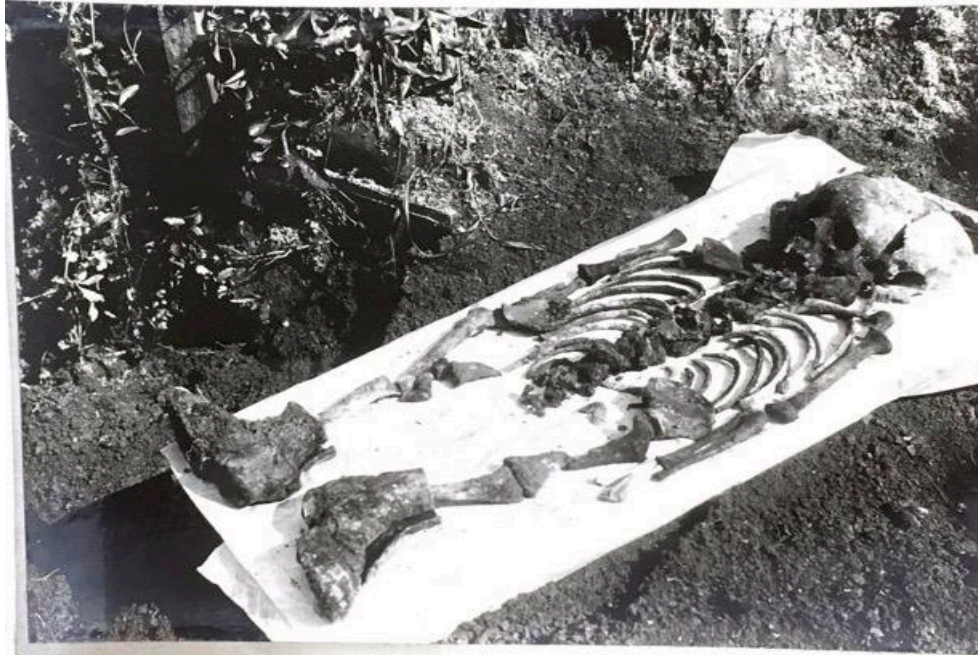
¹¹² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dne 28. 5. 1936 v Litoměřicích.

¹¹³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného Svatoslava Štěpánka ze dnů 28. 5., 3. 6. a 5. 6. 1936 v Litoměřicích.

¹¹⁴ SOA Litoměřice, Sběrka matrik Libereckého a Ústeckého kraje, inv. č. 11456, sig. L134/95, Kniha zemřelých římskokatolického f. ú. Roudnice nad Labem 1925–1938, fol. 207.

¹¹⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědků Magdalény a Antonína Brožovských ze dnů 30. a 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

se také nacházel zrezivělý hřebík, ale ten podle obviněného neměl co do činění s vraždou a jen se do kompostu „přimotal“.¹¹⁶

Obrázek 8 Kostra Bedřicha Brožovského sestavená MUDr. Jeschkem z kostí vykopaných pod kompostem.

4.4 Další možné vraždy

Kvůli rozsahu a mediálnímu pokrytí Štěpánkova případu byl on (a spousta dalších zločinců) obviňován z dalších vražd, jež nebyly vyřešeny. Četníci navíc nevěřili, že by někdo takový jako Štěpánek po první vraždě přečkal osm let bez další vraždy.

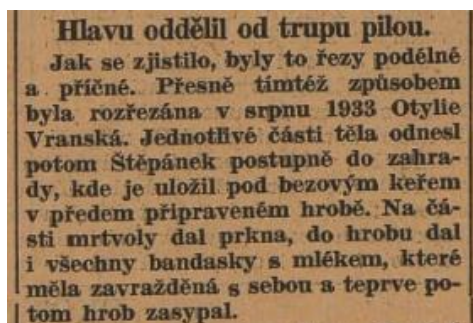
Byl samozřejmě obviňován a vyšetřován i v souvislosti s tehdy největší záhadou prvorepublikové kriminalistiky – vraždou prostitutky Otilie Vranské.¹¹⁷ Ta byla neznámým pachatelem zavražděna nejspíše v Praze a stejným člověkem i rozčtvrcena. Části těla prostitutky slovenského původu byly potom nalezeny ve dvou kufrech. 2. září 1933 byl na bratislavském nádraží nalezen jeden z kufrů –

¹¹⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného.

¹¹⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Václava Kindla ze dne 4. 6. 1936 v Mostě.

nacházely se v něm hlava a nohy zavražděné. Tentýž den přišla zpráva o druhém kufru taktéž z nádraží, ale až na druhém konci Slovenska. Kufr nalezený v Košicích obsahoval ženin trup.¹¹⁸

Četníci, a obzvláště senzacechtivá média, obviňovali Svatoslava i kvůli tomu, že tělo Vranské bylo podobně rozřezáno na kusy jako tělo mlékařky Třískové. Václav Kindl, jeden z bývalých nájemníků v domě Štěpánka, kterému Svatoslav ukradl spodní prádlo, ještě podotýkal, že Antonín Štěpánek, otec obviněného, často cestoval do ciziny, a tudíž by syn měl mít přístup ke kufrům zahraniční výroby podobným těm, ve kterých byly nalezeny ostatky Vranské.¹¹⁹ Vzhledem ke Štěpánkově charakteru a jeho pohnutkám k vraždám (viz 4.5. Motiv vražd) je dost nepravděpodobné, že by tento čin spáchal. V té době se navíc nezdržoval v Praze.¹²⁰

Obrázek 9 Tisk Štěpánka podezřívá z vraždy Ottilie Vranské.

Mnohem pravděpodobnější ale je, že spáchal vraždu na Márii Zemancové. Ta byla ubodána 1. srpna 1932 mezi 12. a 13. hodinou nedaleko pražských Bohnic.¹²¹ V té době Svatoslav pracoval v zahradě Františka Semeckého na Praze 7 poměrně blízko místa vraždy.

Četníci se Štěpánka dotazovali, zda nemá s případem vraždy Zemancové něco společného, ale ten jim odpovídal, že ji nezavraždil. To však tvrdil nejdříve i u Třískové a Brožovského. Četníci tedy nadále vyvíjeli na obviněného nátlak. Podle

¹¹⁸ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016, s. 159-168.

¹¹⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Václava Kindla ze dne 4. 6. 1936 v Mostě.

¹²⁰ Viz kap. 2.

¹²¹ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Dodatek k zatčení Svatoslava Štěpánka.

tisku prý ho vyslychali tak dlouho, že se i několikrát dal do pláče.¹²² Nakonec se k vraždě ale 12. června 1936 doznal.¹²³

Popsal přesně, jak Zemancovou zabil, kde ji zabil, a dokonce i nakreslil místo činu. Četníkům i řekl přesně, jaký nůž použil a kde ho mohou v domě najít. Z Litoměřic potom přišla zpráva do Tróji, kde potvrdili, že se Štěpánkovo doznání z větší části shodovalo s dokumentací vyšetřování z léta 1932.¹²⁴ Rozhodlo se tedy, že Štěpánka přivezou na místo činu, aby jim popsal, jak vše proběhlo.

Tři dny po doznání viny, 15. června 1936, eskorta s obviněným odjela do Prahy na zahradu F. Semeckého. Odsud se dále pokračovalo k místu činu. Štěpánek po cestě i poukazoval na změny, které v době, kdy byl u Semeckého zaměstnán, nebyly. Při cestě na místo činu najednou prohlásil, že Zemancovou nezabil. Jelikož místo činu, ale nebylo daleko, četníci se rozhodli s pátráním pokračovat. Doufali, že když k místu dojdou, Štěpánkovi svědomí nedovolí, aby na sobě nedal nic znát. To se však mýlili. Prošli kolem místa, ale Svatoslav ani nehnul brvou. Pátrání bylo tedy bezvýznamné.¹²⁵

Vyšetřujícímu soudci i četníkům tvrdil, že se přiznal nejen kvůli nátlaku, který na něj četníci vyvíjeli, ale také kvůli tomu, že doufal, že se s vyšetřováním přestane, jakmile se k hrůznému činu přizná. Četníci mu prý tvrdili, že doznání pro něj bude polehčující okolností. Slibovali mu, že přestanou psát na Slovensko, a tak uleví rodině. Dokonce mu prý i tvrdili, že o něm přestanou psát v novinách.¹²⁶

Přiznal se i kvůli tomu, že díky četníkům znal okolnosti vraždy. Věděl, že Zemancová byla zabita kapesním nožem, a tak popsal jako vražednou zbraň jeden z nožů, které doma měl. Místo, které nakreslil na plánu znal, protože se tam zdržoval, když pracoval u Semeckého. To se opravdu i od místa činu lišilo.¹²⁷ Navíc

¹²² *Polední list*. Praha: Tempo, 1936, roč. 10, č. 152. a *Expres*. Praha: Jiří Stříbrný, 1936, roč. 9, č. 125.

¹²³ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Dodatek k zatčení Svatoslava Štěpánka.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Výslech obviněného ze dne 23. 6. 1936 v Litoměřicích.

¹²⁷ Tamtéž.

byl už před doznáním konfrontován se svědky události.¹²⁸ Znalostí o okolnostech vraždy měl mnoho. S vyšetřováním se později přestalo kvůli nedostatku důkazů. Tuto vraždu tedy oficiálně nespáchal.

Jednou z dalších zajímavých kauz byla i vražda Marie Riganové. Na tuto nepřišli sami četníci, ale se zprávou nejdříve přišel tisk.¹²⁹ Dne 15. srpna 1932 se prý Štěpánek vydal na hrad Červený Kameň s mladou Marií. Průvodce na hradě si je i pamatoval a říkal, že se Štěpánek velmi zajímal o mučící nástroje. S Marií se potom šli sami podívat ke studni. Děvče však z hradu už nikdy ven nevyšlo.¹³⁰ Četnická stanice v Modre však potom vše uvedla na pravou míru. Žádná Marie Riganová v Modre nežila a neexistovaly ani záznamy o žádném takovém zločinu.¹³¹ Štěpánek tehdy ani v Modre nepobýval. Pracoval u Františka Semeckého v Praze.

Minimálně tiskem, či dokonce přímo různými lidmi, byl obviňován samozřejmě z mnoha dalších vražd a zločinů. U soudu byl ale nakonec obviněn „pouze“ ze tří vražd – Šťastné, Trískové a Brožovského – a dvou pokusů o vraždu – Jebavé a Drobné.

4.5 Motiv vražd

Četníci poměrně rychle přišli na všechny Štěpánkovy oběti. Co jim dlouho ale nebylo jasné byl motiv této trestné činnosti. Na otázky o motivu činů vždy odpovídal jen, že neví.¹³² Když se doznal k vraždě Brožovského, snažil se předstírat duševní nemoc. Říkal, že neví, proč chlapce zabil, že mu hlas v hlavě přikázal „Udělej to!“. Když pak procitnul, uvědomil si, co udělal a chopil se ho strach.¹³³

¹²⁸ *Polední list*. Praha: Tempo, 1936, roč. 10, č. 147. a *Expres*. Praha: Jiří Stříbrný, 1936, roč. 9, č. 120.

¹²⁹ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Dotaz čet. stanice Roudnice nad Labem k čet. stanici Modra ze dne 28. 5. 1936.

¹³⁰ PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křídél, 2011, s. 186.

¹³¹ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Odpověď čet. stanice Modra čet. stanici v Roudnici nad Labem ze dne 29. 5. 1936.

¹³² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dnů 18. a 19. 5. 1936 v Roudnici n. L. a v Litoměřicích.

¹³³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 28. 5. 1936 v Litoměřicích.

Scénář s duševní nemocí se Štěpánkovi tak zalíbil, že ho potom používal k vysvětlení i ostatních činů. Říkal to, i když se ho potom zeptali na důvod postřelení školačky Růženy Jebavé.¹³⁴ Ve všech případech, ale nejdříve odmítal tvrzení, že by měl flobertku nabitou a připravenou na své oběti. Říkal, že ji má nabitou téměř pořád, aby mohl střílet na kočky.¹³⁵ Všem vyšetřujícím, ale bylo divné, proč Třískové odřezal oba prsy, když čtvrtil její mrtvolu, a tak výsledky pokračovaly.¹³⁶

Vyšetřujícímu soudci 18. června 1936 Svatoslav prozradil, že Třískové nejdřív prsy uřízl, než začal čtvrtit zbytek těla. Komentoval i to, že prsa měla mlékačka „dosti veliké,“ ale tvrdil, že s nimi nic dalšího nedělal, jen je položil na zem.¹³⁷

Další skutečností, která svědčila spíše o sexuální motivaci činu než o duševní poruše pachatele, byl i dopis, který napsal sestře Dobroslavě a který měl původně v plánu dát sestřenici Jiřince před smrtí přečíst. V něm stojí, že Jiřinka se od 17. května 1936 pohřešuje a „teprve dnes byla nalezena její bílá zástěrka, a v ní zabalene oba její uříznuté prsy, uší¹³⁸ a pravá ruka uříznutá v zápěstí.“¹³⁹ Na otázku, proč dopis sestřenici napsal, samozřejmě odpovídal, že neví.¹⁴⁰

Obrat nastává až 26. června 1936, kdy vyšetřujícímu soudci Bartákovi přiznává, že to byl on, kdo v nedaleké vesnici Dobříni 14. srpna 1935 vyvěsil dopis určený četnictvu v Roudnici nad Labem. Motiv činu začíná být všem vyšetřujícím jasnější.

¹³⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 9. 6. 1936 v Litoměřicích.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Oddělení prsou od těla přiznal Svát'a už při úvodním výslechu v Roudnici. Viz SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

¹³⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 18. 6. 1936 v Litoměřicích.

¹³⁸ Obě slova byla v dopise podtržena.

¹³⁹ SOKA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Fotografie korespondence vraha Svatoslava Štěpánka.

¹⁴⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

V něm v první osobě popisuje příběh zoufalé matky M. K., která byla znásilněna a musela své dítě zabít. M. K.¹⁴¹ v dopise popisuje, jak její mateřské mléko bylo řídké a dítěti nestačilo. Chudá matka neměla dostatek peněz na příkrmy pro potomka, tak jej raději usmrtila a tělo dítěte hodila do Labe. Jako trest za vlastní neschopnost si odřízla bradavky z obou prsů. Dopis byl doplněn i kresbami o způsobu provedení trestu.¹⁴²

Obrázek 10 a 11 Kresby zranění v dopise roudnickému četnictvu ze dne 14. srpna 1935.

Společně s dopisem byl i vystaven balíček se zakrvaveným obvazem. Tento „důkaz“ zranění zoufalé matky Štěpánek vyrobil tak, že se téhož dne postřelil do levého prsu flobertkou vypůjčenou od strýce. Do rány se ještě píchl nožičkou kuchyňské vidličky.¹⁴³

Ve výslechu z 26. června také přiznává, že přibližně v době, kdy postřelil R. Jebavou a Z. Drobnou, četl v *Českém slově* o přípravku na zvětšení ženských prsou a knížku, kterou v inzerátu doporučovali si i objednal. Přípravek samotný si ale neobjednal.¹⁴⁴

¹⁴¹ Pseudonym byl nejspíše ovlivněn iniciály jediné Štěpánkovi známosti – Marie Kysilkové. U Štěpánka byla nalezena i její fotografie. S dívkou se stýkal krátce v roce 1930, ale zůstalo jen u povídání. Sám tvrdí, že si ji chtěl vzít. Dívka, ale spáchala v témže roce sebevraždu skokem pod vlak. Motívem sebevraždy byla asi chybějící suma peněz v pokladně obchodu, kde byla zaměstnána. Svatoslav často chodil navštěvovat její hrob a nosil jí tam květiny.

¹⁴² SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Fotografie korespondence vraha Svatoslava Štěpánka.

¹⁴³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 26. 6. 1936 v Litoměřicích.

¹⁴⁴ Tamtéž.

Zájem o ženská prsa potom potvrzuje i ve výsleších s psychiatry Dr. Steinem a Dr. Woltärem, soudními znalci.¹⁴⁵

Výslechy se soudcem na téma motivu Štěpánkovy trestné činnosti pokračují až 11. prosince 1936. V něm už Svatoslav přiznává pravé pohnutky. Školačku Jebavou chtěl postřelit, ne však usmrtit, protože doufal, že děvče klesne k zemi a jemu se tak naskytne možnost podívat se, jaké má dívka poprsí. Doslova uvádí „Nemohl jsem se prostě přemoci.“¹⁴⁶

Drobnou by původně nebyval napadl, kdyby to u Předonína „vyšlo“. U Drobné si i přes kabát, na rozdíl od Jebavé, všiml hned, že má větší poprsí. Svě štěstí se tedy rozhodl vyzkoušet znovu, ale ani tentokrát dáma nereagovala tak, jak si Štěpánek představoval. Protože Drobná neklesla ihned k zemi, ale začala křičet a mávat o pomoc, ujel tenkrát směrem na Židovice, pryč od místa činu. Měl u sebe sekeru, kterou v poli zahodil, ale při výslechu trval na tom, že kdyby Drobná klesla k zemi, nezabil by jí ani tak. Jen by se podíval na její prsa a ženu ohmatal.¹⁴⁷

Přiznal, že i u Šťastné a Třískové jednal ze stejného popudu. „Když ony dvě postřelené na silnici mně utekly, myslel jsem si tedy, že musím nějakou ženu zabít, abych se jí na prsa mohl podívat,“ udává obviněný ve výslechu z 11. prosince 1936.

Třískové oba prsy uřízl, protože ho zajímalo, jak vypadají prsa zevnitř. Jako druhou oběť si vybral svou sestřenicí kvůli tomu, že chtěl vědět, jak vypadají prsa u mladších žen. Prsa jí také plánoval uříznout. V tom mu ale zabránila jeho teta.¹⁴⁸

Doznal i popud k vraždě Brožovského. Ten byl oproti motivu vraždy na obou ženách mnohem méně šokující. Zabil ho prý ze zlosti. Podle výslechu sestry Dobroslavy i bratra Slavomíra byl Svatík až pedantický v úklidu své dílny. Štvalo ho, že mu tam chlapec často chodil a obdivoval různé nářadí, a tak ho ubil kladivem v den, kdy nebyli jeho rodiče doma.¹⁴⁹

¹⁴⁵ Viz kap. 5.

¹⁴⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 11. 12. 1936 v Litoměřicích.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 11. 12. 1936 v Litoměřicích.

¹⁴⁹ Tamtéž.

Odhalit motiv poslední zmíněné vraždy nebylo zajisté pro kriminalisty takovým „oříškem“. Vraždy ze zlosti, v afektu apod. nebyly v historii lidstva zas tak ojedinělé. V případě motivu jeho dalších vražd to ale bylo právě naopak.

Sexuálně motivovaná trestná činnost nebyla v meziválečném Československu ničím výjimečným. Vraždami prostitutek, které často právě byly sexuálně motivované, se zabývali v Praze za první republiky hned několikrát. Mezi známé případy patří třeba kauza nevyřešené vraždy na prostitutce Růženě Petrové z února 1927.¹⁵⁰ Podobně zvrhlým případem bylo i znásilnění devítileté Heleny Supíkové Levem Skotnicou z roku 1923.¹⁵¹

V obou případech se ale jednalo o poměrně běžné sexuálně motivované vraždy. Svatoslavova motivace se sice také dá zařadit do této škatulky, ale přesto je poměrně unikátní. Ani rozčtvrcení těla oběti, ani odřezávání určitých částí pro vlastní potěšení nebyly v dobách první republika běžnou praktikou.¹⁵²

Jediným případem, který by se alespoň částečně blížil tomu Štěpánkovu, je případ vraždy prostitutky Otilie Vranské, o kterém jsem se již zmiňovala. Patrně i díky tomu, že rozřezávání mrtvol obětí nebylo v tu dobu časté, byl Svatoslav z této vraždy také obviňován.

¹⁵⁰ Venkov: *orgán České strany agrární*. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 1927, roč. 22, č. 27.

¹⁵¹ PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Velké kriminální případy*. Vydání 1. Praha: Academia, 2016, s. 35-39.

¹⁵² ŠULC, Viktorín. *Panoptikum sexuálních vražd. 1., Když vzlétne děs a nevíra*. Praha: Epoque, 2013, s. 96.

5 Život po zatčení

5.1 Vyšetřování a život ve vězení

Po pokusu o sebevraždu byl Štěpánek ihned převezen do roudnické nemocnice. Četníci podezřelého začali vyslýchat téměř okamžitě po jeho procitnutí. Ještě 17. května právě v nemocnici se i četníkům přiznal jak k vraždě Jirínky Šťastné, tak i Františky Trískové.¹⁵³

Štěpánek byl potom ještě 18. května, den po jeho posledním zločinu, vyslýchán i na okresním soudě v Roudnici nad Labem soudcem Dr. Bartůňkem, kde byl konfrontován se dvěma jím postřelenými ženami. Obě jej téměř okamžitě identifikovaly jako útočníka.¹⁵⁴ Ještě téhož večera byl z Roudnice převezen do věznice v Litoměřicích.¹⁵⁵

Obrázek 12 Fotografie Svatoslava Štěpánka ze dne 26. května 1936.

Od 19. května 1936 vede tedy výslech obviněného litoměřický soudce Dr. Barták.¹⁵⁶ Do vyšetřování je zapojeno i několik četnických stanic. Mimo četnickou stanicí v Roudnici nad Labem, jejíž příslušníci jsou vedoucí vyšetřování proti

¹⁵³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědků Komárka, Fabiána a Obermanna.

¹⁵⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 18. 5. 1936 v Roudnici n. L.

¹⁵⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Zpráva o převzetí vězně.

¹⁵⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech obviněného ze dne 19. 5. 1936 v Litoměřicích.

Štěpánkovi, se zapojují i četníci z Litoměřic, Modry na Slovensku a v případě vraždy Márie Zemancové se připojila i četnická stanice hlavního města.¹⁵⁷ Vyšetřování všech Štěpánkových zločinů pokračovalo až do května 1937, kdy obviněný musel předstoupit před soud.

V souvislosti s vyšetřováním byl Štěpánek vyslýchán a vyšetřován i psychiatry MUDr. F. W. Steinem a Oscarem Woltärem. I těm Svatoslav tvrdil, že jej na trestné činy navedl jakýsi hlas v hlavě.¹⁵⁸ Přetvářku však doktoři poměrně snadno prohlédli. Svatoslav jim to také dost ulehčoval, neboť je v jednu chvíli přímo prosil, aby mu trest ulehčili. Psychiatrům taky sliboval, že když ho doporučí jen k trestu žaláře, už by své činy nikdy neopakoval. Když se ho vyptávali, jak ale chce ten hlas, který jej nutil k největším zřúdnostem, ovládnout, nenacházel kloudnou odpověď. Jednoduše by se prý ovládl.¹⁵⁹

Otázky během výslechu byly různé. Týkaly se nejen toho, zda svých činů lituje, ale i radosti z týrání zvířat a ubližování lidem. Psychiatři s ním řešili i jeho oblíbené téma – ženská prsa. Podle doktorů bylo na první pohled vidět, že jej toto očividně velmi zajímalo. Obviněný byl dokonce tázán ohledně toho, zda mu činilo potěšení o tom mluvit, a on odvětil, že „to v něm začne pracovati, pakliže na to myslí.“¹⁶⁰

Byla na něm provedena i zkouška inteligence. Ptali se ho na datum, musel zopakovat řadu čísel a předříkávané věty. Test obsahoval i definice abstraktních pojmů soucit, spravedlnost, závist a lakomství. Musel umět odpovědět na rozumové otázky¹⁶¹ a posoudit absurdnosti.¹⁶² Byly mu předloženy i matematické příklady na sčítání, odečítání a násobení. Součástí byla i zkouška písma.

¹⁵⁷

¹⁵⁸ Doktorům dokonce tvrdí, že to byl hlas ženský a nepříjemný.

¹⁵⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

¹⁶⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

¹⁶¹ Př. „Co dělá člověk, než něco důležitého podnikne?“ Viz SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

¹⁶² Dostal jak otázky (př. „V lese nalezena byla mrtvola, která byla rozsekána na 18 kusů. Jest domněnka, že jde o sebevraždu; co tomu říkáte?“), tak i absurdnosti grafické (zelené stromy v zimní krajině apod.). Viz SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

Ze všech těchto součástí potom psychiatři poskládali charakteristiku obviněného a posudek, který byl během soudu v květnu 1937 předložen soudu a porotě. Z tohoto vyšetřování vycházel Svatík jako málo nadaný sadista a fetišista, jenž byl za své činy ale plně zodpovědný. Uznávali, že jeho inteligence nebyla příliš vysoká, ale byla na spodní hranici normálních hodnot. Svatoslava tudíž neuznali ani choromyslným, ani v takové míře slabomyslným, aby za své činy zodpovědný nebyl.¹⁶³

Jako sadistu ho charakterizovali kvůli tomu, že se jim přiznal, že mu činí radost ubližovat jiným. Rád ubližoval i zvířatům. Hlavně rád chytal a týral kočky, které mu prý na zahradě dělaly vždy zle a ničily úrodu.¹⁶⁴ Učitel v Židovicích Dobravský jej dokonce viděl týrat žábu a další zvířata. Měl u toho zvláštní výraz, který napovídal, že se mu zamlouvá způsobovat bolest jiným.¹⁶⁵

Popírání jakéhokoliv sexuálního chování u Štěpánka jim také bylo podezřelé. Nakonec usoudili, že se zdá „jako by sadistický vražedný pud obsahoval celou jeho sexuální schopnost.“¹⁶⁶ Trápení zvířat, ubližování dalším nejen fyzickým napadením, ale i krádežemi, mu dělalo rozkoš.

Fetišismus mu diagnostikovali z toho důvodu, že mu dělalo rozkoš užívat obvazovou látku, prášek k zasypání ran, jodovou tinkturu apod. Aby přípravků mohl použít, rád vyvolával situace, při kterých jej musel užít na sobě či na někom jiném.¹⁶⁷

Hlas, o kterém jim tvrdil, že jej k činům nabádá, podle nich ve Štěpánkově hlavě neexistuje. Podle nich to byla spíše pudová jednání, kterým se obviněný poddal, aniž by jim odporoval. Odmítali taky jeho tvrzení o tom, že to byly neplánované činy. Při svých vražedných činech jednal v klidu a s rozmyslem a konal vše, aby vraždy zatajil přede všemi. To, že neměl problém mrtvolu Třískové

¹⁶³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Výslech svědka Františka Dobravského ze dne 31. 7. 1936 v Roudnici n. L.

¹⁶⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

¹⁶⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

zohavit a téže plánoval i s tělem sestřenice, nasvědčovalo navíc tomu, že se svými obětmi neměl soucitu, ač při výslechu tvrdil opak.¹⁶⁸

O nedostatku soucitu vyšetřující orgány informovali i Svatoslavovi spoluvězni. Před psychiatry, četníky i před vězeňskými dozorci se choval vždy slušně, mírně, klidně a působil jako dobře vychovaný člověk.¹⁶⁹ Před spoluvězni se jeho chování ale radikálně měnilo. Před nimi byl hrubý, cynický a arogantní.

Spoluvězni Hozákovi prozradil, že když „frnk“ mlékařku Třískovou, litoval jedině toho, že její tělo neodnesl na nedaleký hřbitov, aby se na jeho vinu v tomto případě nepřišlo.¹⁷⁰ Jinému spoluvězni si s blížícím se výročím jeho zatčení postěžoval, že už „to bude rok, co to prosek.“¹⁷¹ Štěpánek doktorům taktéž tvrdil, že kvůli činům nemá v noci klidného spánku, toto tvrzení však několik spoluvězňů rozporovalo.¹⁷²

Spoluvězni také ve svých výpovědích tvrdili, že se Štěpánek aktivně snažil ve vězení předstírat bláznovství. Když byl v blízkosti nějaký dozorce, anebo když se pohnulo kukátko v cele, přestával oplývat humorem a bavit se s ostatními. Několika spoluvězňům taky vyprávěl, že ho doktoři určitě uznají bláznem a že je téměř jisté, že skončí v léčebně v nedalekých Beřkovicích.¹⁷³

Za Štěpánkovo chování, sadismus, fetišismus a špatné vlastnosti obecně pak psychiatři vinili celou jeho rodinu. Největší podíl na tom měla matka, kterou psychiatři popisují jako psychopatku postiženou hysterií, či dokonce schizofrenií. Ta prý ovládala nejen manžela, své děti, ale i bratra Václava Šťastného dokázala přesvědčit, aby byl na jejího Svatíka mírný a odpouštěl mu mnoho. Rodina tím, že Štěpánkovo špatné vlastnosti nekrotila a povolila mu je naopak rozvíjet pod záštitou

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědků V. Hozáka, R. Kingala, A. Soukupa

¹⁷⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Vlastimila Hozáka.

¹⁷¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Rudolfa Kingala.

¹⁷² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědků V. Hozáka, R. Kingala, A. Soukupa

¹⁷³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka Vlastimila Hozáka.

toho, že už od malička je mentálně zaostalý, je „i když ne podle zákona, tedy podle zákona výchovy, - trestní za to, že před jejich zraky vyrostl takový vlkodav.“¹⁷⁴

Strýc, ač ho často kontroloval, tak když pojal podezření, že je synovec útočníkem v případě Růženy Jebavé, vzal mu zbraň pod záminkou, že si ji chce půjčit někdo jiný a neřekl mu pravdu a ani ho nijak za to netrestal.

Sourozence, obzvláště sestru Dobroslavu, vinili psychiatři také z toho, že zatajovali pravý charakter svého bratra. Dobroslava udává, že s bratrem byl vztah bezproblémový, přestože bratr sestru polil kyselinou.¹⁷⁵

Rodiče, hlavně tedy matka, jsou v této věci podle doktorů hlavními viníky. Matčina výchova a její „opičí láska“ vůči mladšímu synáčkovi v kombinaci s tím, že se otec do výchovy dítěte příliš nezapojoval, byly hlavním důvodem, proč se ze Sváti stal líný, umíněný a zlomyslný dospělý. Podotýkali také, že kdyby matka mu všechno neodpouštěla a nebránila by ho přede všemi, syn by zřejmě nevráždil. Když pracoval u cizích, nikdy většinou nespáchal nic horšího než krádež. Doma, kde měl vybudované zázemí, vraždil.¹⁷⁶

Štěpánka i díky tomuto vyšetřování tak neuznali vhodným k léčení v psychiatrické léčebně či ústavu pro choromyslné. Lékaři usoudili, že je Štěpánek ve svém chování nepolepšitelný.¹⁷⁷

5.2 Soudní proces

Soud se Svatoslavem Štěpánkem probíhal ve dnech 12., 13., 14., 15. a 17. května 1937 u Krajského soudu v Litoměřicích. Proti Svatoslavovi jako veřejný žalobce vystoupil JUDr. Čeněk Müller. Obžalovaného obhajoval JUDr. František Neumann, přestože už ve vězení se mu jako obhájce nabízel i laický kazatel

¹⁷⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

¹⁷⁵ SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva z výsledku Dobroslavy Štěpánkové od četnické stanice v Dolních Bzincích ze dne 22. 5. 1936.

¹⁷⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Nález a posudek o duševním stavu obžalovaného.

¹⁷⁷ Tamtéž.

evangelické církve Jindřich Karban. Ten sice Svatoslava osobně neznal, ale znal Svát'ovi sourozence Slavomíra a Dobroslavu.¹⁷⁸

Po přečtení obžalovacího spisu ze dne 30. března 1937¹⁷⁹ Svatoslav Štěpánek prohlásil, že je vinen. Jen v případech Růženy Jebavé a Zdeňky Drobné nechtěl ani jednu z žen usmrtit, jen je zranit. Poté následovala výpověď obžalovaného.

Štěpánkovo vyličení proti obžalobě obsahovalo krátkou historii Štěpánkova života. Vyprávěl o svém dětství, o tom, kde se učil zahradnictví, ale také o tom, jak se postřelil v roce 1930 a jak byl v roce 1935 na operaci a později v léčení kvůli zranění kolene ještě v době jeho učení v zahradnictví u Dr. Kejře v Roudnici nad Labem.¹⁸⁰

Poté začal mluvit o vraždách, které spáchal, a další své trestné činnosti. Na rozdíl od výslechů před soudem ale tvrdil, že Bedřicha Brožovského nezabil ze zlosti, ale že to byla jen nehoda. Boural zeď u dveří kvůli nějaké rouře, když omylem malého chlapce kladivem praštil. Potom ho ubil, aby se nikdo nedozvěděl, že jej předtím uhodil.¹⁸¹

V případě pokusů o vraždu na Růženě Jebavé a Zdeňce Drobné trval na tom, že ženy chtěl jen zranit, ne usmrtit. Ani v té době nemyslel na to, že by ženy mohly na zranění zemřít. V případě Drobné přiznal, že u sebe měl sekeru, ale nemínil ji na ženu použít. Měl ji u sebe jen kvůli tomu, že ji předtím používal při práci na zahradě u Dr. Šmidrkala. Sekeru po útoku na Drobnou zahodil do pole nedaleko místa činu, protože mu překážela, když ujížděl zpátky do Roudnice přes Židovice, Chvalín a Podlusky. O případech potom mluvili i nájemníci u nich v domě. Matka se jej dokonce zeptala, zda to nebyl on, kdo ženy přepadl.¹⁸²

Líčil i vraždu Františky Třískové a Jiřinky Šťastné, ale tam své výpovědi příliš nezměnil. Potvrdil také svoje dřívější tvrzení, a i to, co u něj zjistili doktoři –

¹⁷⁸ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Fotografie korespondence vraha Svatoslava Štěpánka.

¹⁷⁹ Ten se v SOA Praha, SOkA Litoměřice ani AKPR nenacházel.

¹⁸⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného.

všem čtyřem ženám ublížil jen z důvodu, že chtěl vidět jejich prsa. Když střílel na Jevavou a Drobnou doufal, že ženy padnou k zemi a on se bude moci na jejich prsa podívat a ohmatat si je. Na to, zda se ženy budou při osahávání bránit, nemyslel.¹⁸³

Když polil sestru kyselinou solnou náhoda to také nebyla. Chtěl vidět, jak na kyselinu budou prsa reagovat. Po přečtení inzerátu v Českém slově si sice objednal jen knihu o ženských prsech, ale psal i doktorovi, který nabízel i přípravek na zvětšení prsou. Přípravek nestihl do zatčení dostat, ale přiznal, že kdyby jej obdržel, zkoušel by ho na sobě.

Z další části musela veřejnost z důvodů mravnosti být vyloučena. Štěpánek byl dotazován na svou sexuální historii. Soudu přiznal, že nikdy neměl pohlavní styk, protože pocit potřeby ukojit pohlavní pud neměl. Přiznává ale, že jak u Třískové, tak u Šťastné chtěl vidět celé tělo a dělalo mu rozkoš ženy svlékat. Soudu na závěr prvního dne procesu přiznává, že kdyby ale s děvčetem souložil, nebylo by bývalo došlo k tomu, že by zabíjel.¹⁸⁴

Druhý den pokračovaly otázky. Ptali se jej, jestli byl motiv u vraždy Brožovského stejný. To Svatoslav velmi důrazně popřel.¹⁸⁵ Poté ještě tvrdil, že neví, proč prádlo, které ukradl Kindlovi spálil. Potom k přelíčení byla znovu pozvána veřejnost.

Svatoslavův obhájce chtěl k přelíčení pozvat jako svědky doktory Šimsu a Herforta, psychiatry, kteří už dříve obžalovaného vyšetřovali. Poté dále ještě doktora Bodického z Modry a roudnického lékaře Kirschnera. V ideálním případě chtěl ještě, aby se dostavil i znalec z oboru sexuální patologie a posoudil jeho klienta. Tento návrh soudce na doporučení znalců z oboru psychologie doktorů Steina a Woltära zamítnul.¹⁸⁶

Následovaly výpovědi několika desítek svědků. Mezi prvními vyslychanými byli hlavně roudničtí četníci, kteří vedli vyšetřování od prvního dne. Následovaly výpovědi dalších četníků z jiných četnických stanic. Proti jejich

¹⁸³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď obžalovaného.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

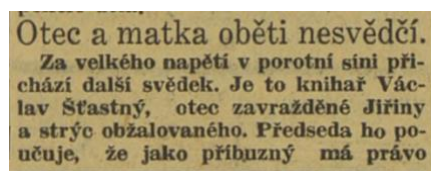
¹⁸⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení.

vypovědím se Štěpánek příliš neohrazoval, maximálně je opravoval v detailech. První velké ohrazení přišlo až když četníci A. Pospíšil a T. Chvost řekli, že jim Štěpánek při výslechu tvrdil, že sekeru chtěl na Drobnou použít.¹⁸⁷

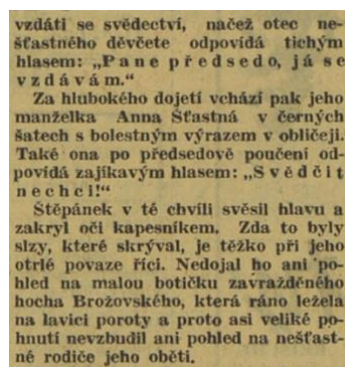
Mezi dalšími svědky byli i nájemníci a bývalí nájemníci v domě Štěpánků. Ti ho popisovali většinou jako samotářského, tichého, ale občasně zlomyslného. Následující den proti němu vypovídal i hrobník Ladislav Brožovský.¹⁸⁸ Svatoslava znal, protože obžalovaný jeho i jeho pomocníky rád pozoroval při práci. Také se s ním rád bavil o vykopávání hrobů.¹⁸⁹

Proti Svatoslavovi vypovídaly i jeho oběti z ledna 1936. Mimo ně o útocích vypovídali i další svědci událostí – Josef Fujera, v pokusu o vraždu Drobné, a Marie Davidová, která v době napadení šla vedle spolužačky Jebavé. Tito i další svědci většinou jenom potvrzují to, co tvrdili při výsleších v době vyšetřování.

Vystoupila proti němu spousta svědků. Chyběli však svědci z řad rodiny. Strýc Václav Šťastný i teta Anna Šťastná odmítali svědčit už v červenci 1936, kdy Dr. Barták vedl výslech svědků v Roudnici nad Labem. Bratrance Vladimíra Šťastného sice vyslyšel roudnický četník Jan Obermann při vyšetřování, ale u soudu také odmítl svědčit.¹⁹⁰

Otec a matka oběti nesvědčí.
Za velkého napětí v porotní síni přichází další svědek. Je to knihař Václav Šťastný, otec zavražděné Jiřiny a strýc obžalovaného. Předseda ho poučuje, že jako příbuzný má právo

vzdání se svědectví, načež otec nešťastného děvčete odpovídá tichým hlasem: „P a n e p ř e d s e d o, j á s e v z d á v á m.“
Za hlubokého dojetí vehází pak jeho manželka Anna Šťastná v černých šatech s bolestným výrazem v obličeji. Také ona po předsedově poučení odpovídá zájímavým hlasem: „S v ě d ě t n e c h c í!“
Štěpánek v té chvíli svěsil hlavu a zakryl oči kapesníkem. Zda to byly slzy, které skrýval, je těžko při jeho otrlé povaze říci. Nedojal ho ani pohled na malou botičku zavražděného hochy Brožovského, která ráno ležela na lavici poroty a proto asi veliké pohnutí nezbudil ani pohled na nešťastné rodiče jeho oběti.

Obrázek 13 Otec a matka oběti nesvědčí.

¹⁸⁷ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpovědi svědků J. Komárka, F. Fabiána, J. Obermanna, L. Dvořáčka, A. Pospíšila a T. Chvosta.

¹⁸⁸ Příbuzenství s nájemníky Brožovskými není v dokumentu o hlavním přelíčení nijak blíže specifikováno.

¹⁸⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Výpověď svědka L. Brožovského.

¹⁹⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení.

Bratr Slavomír i sestra Dobroslava byli vyslýcháni, ale soudu se neúčastnili. Slavomír Štěpánek dokonce v dopise, který obhájce po soudu předložil, využil své právo a odmítl svědčit proti bratrovi.¹⁹¹

Svatoslavova matka Julie Štěpánková se soudu také neúčastnila. Ještě v dubnu 1936 při návštěvě svých dětí onemocněla a musela být odvezena do nemocnice v Bratislavě. Tam byla operována, ale přesto se jí po návratu do Modry přitížilo a musela být znovu odvezena do nemocnice v Trenčíně. Více než měsíc po zatčení jejího Svatička, 23. června 1936, zemřela.

Matku stihl ještě před její smrtí navštívit. V dubnu 1936, po vraždě Františky Trískové, mu sourozenci vzkázali, že matce není dobře. Svatoslav vzal kolo a rozjel se za nemocnou matkou. Tu stihl navštívit ještě v době, kdy ležela v bratislavské nemocnici.¹⁹²

Jako další svědci vystoupili i jeho spoluvězni. Ti, mimo to, že dokazovali, že předstíral před dozorci a ostatními bláznovství, mluvili o jeho hrubém vyjadřování na úkor četníků a dalších vyšetřujících. Skoro po každém výsledku tvrdil „jak jim to zas nandal“ a jak jim „zamotal hlavy.“ Svědek Vlastimil Hozák navíc tvrdil, že mu Svatoslav vyprávěl, jak chtěl jednou střelit Dr. Šmidrkala, když jej vyšetřoval. Proti tomu se však Štěpánek ohradil. Tvrdil také, že o Beřkovicích nikdy nikomu z nich netvrdil nic.

Po výsledku všech svědků se přečetl před zúčastněnými dopis Slavomíra Štěpánka soudu ze dne 28. dubna 1937. Ten v dopise popisoval bratrovu povahu a jak to souvisí s nemocemi, které prodělal. Znovu v dopise opakoval, že bratr jako malý přetrpěl zánět mozkových blan, a i přes výchovu matky a otce, která byla podle něj dobrá, se u bratra rozvíjela psychická abnormálnost.

Jeho chování se změnilo, když se roku 1930 postřelil. Začal se chovat agresivněji, začaly se u něj rozvíjet „známky duševní nenormálnosti.“ Doktoři, kteří jej tenkrát vyšetřovali, matce řekli, že u chlapce nemohou duševní nemoc

¹⁹¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Dopis Slavomíra Štěpánka soudu v Litoměřicích ze dne 28. 4. 1937.

¹⁹² SOkA Litoměřice se sídlem v Lovosicích, Četnická stanice Roudnice n/L, inv. č. 4, vyšetřovací materiály (případ vraha Svatoslava Štěpánka 1936-1937), Zpráva o výsledku Dobroslavy Štěpánkové.

diagnostikovat, protože je chlapec v pubertálním přechodu a vyšetřit ho budou moci, až pohlavně dospěje.¹⁹³

Svatoslavovo vystupování se proměnilo po tom, co se odstěhovali na Slovensko. Matka, která byla kvůli nemoci již skoro slepá, ho nemohla kontrolovat jako dříve. Dle jeho názoru se Svatíkova nenormálnost vystupňovala po tom, co byl v Modre pokousán kočkou, a že si kvůli ní bratr neuvědomuje „vlastní hrůzu svých činů.“¹⁹⁴

Líčení potom pokračovalo čtením dalších svědeckých protokolů svědků z Modry a sestry Dobroslavy Štěpánkové. Proti tomu se obžalovaný nijak neohrazoval a nic k nim nedodával.

Předposlední den soudního procesu pokračovalo čtení dalších svědeckých protokolů, protokolů o místních ohledáních, o pitvách Jiřiny Šťastné a Františky Trískové a mnoho dalších protokolů, zpráv a jiných dokumentů podobné povahy.

Došlo i ke čtení korespondence obžalovaného. Před všemi přítomnými byl přečten dopis četníkům z Dobříně ze dne 14. srpna 1935, kde se Štěpánek podepsal jako zoufalá M. K. Přišlo i na přečtení dopisu, ve kterém popisuje smrt Jiřinky Šťastné.

Byla čtena i konverzace s Jindřichem Karbanem a nějaké dopisy, které psal svému bratru Slavomírovi. V dopisech vždy jednoho z recipientů prosil buď o nějaké teplé oblečení, jídlo, anebo dokonce, aby bojovali i za to, aby mohl být prohlédnut jinými lékaři než těmi, které určil soud.¹⁹⁵

V dopise, který psal bratrovi na konci listopadu 1936, bratra i citově vydíral a apeloval na to, že jako bratr by na něj na Vánoce neměl zapomínat a měl by mu poslat jídlo, oblečení i peníze. V dopisech vždy vyjadřoval lítost nad svými činy, ale spíše kvůli tomu, že na vše zůstal sám a rodina s ním nekomunikuje.¹⁹⁶

¹⁹³ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Dopis Slavomíra Štěpánka soudu v Litoměřicích ze dne 28. 4. 1937.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Fotografie korespondence vraha Svatoslava Štěpánka.

¹⁹⁶ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. Tk VII 8677/38, Fotografie korespondence vraha Svatoslava Štěpánka, Dopis bratrovi Slavomíru Štěpánkovi ze dne 20. 11. 1936.

Po čtení korespondence následoval posudek lékařů ohledně jeho psychického zdraví. Otázky na psychiatry přišly ale až v pondělí 17. května 1937, poslední den soudního projednávání.

Po otázce státního zástupce Müllera na fetišismus a sadismus přidali lékaři ještě ke Štěpánkově posudku i masochismus neboli sebeubližování, které člověku přináší uspokojení. U Štěpánka to bylo jasně prokazatelné kvůli tomu, že se po postřelení do prsou ještě bodal ostrým předmětem. K projevům fetišismu přidali mimo používání ošetřovacího náčiní¹⁹⁷ i sběr různých kovových předmětů.¹⁹⁸

V posudku se objevil i termín infantilismus. Ten lékaři u soudu definovali jako jednání, které si člověk zachová ze svého dětství a chová se tak i jako dospělý, tak jak se choval ve svém mládí. U Štěpánka se projevoval tím, že neočekával potrestání za své činy, neboť kdykoliv něco špatného v mládí provedl, matka nebo otec ho chránili a všechny jeho neplechy urovnali.¹⁹⁹

Nakonec uznali, že mravní pocity jsou u obžalovaného porušeny, ale je za své činy zodpovědný, i když je pohlavně nenormální. Z dopisů ze 14. srpna 1935 a „K přečtení Jiřince Šťastných“ je jasné, že si ale mravní normy uvědomuje. Ví, že mladé děvče by nemělo být těhotné a už vůbec ne s nemanželským dítětem a toho, co zabil Jiřinku, v dopise nazývá ničemou.²⁰⁰

Soudce se potom odebral vymyslet otázky pro porotní část soudu. Otázky posléze přečetl obhájci i státnímu zástupci, kteří je bez námitek přijali. Všech 12 předem vybraných porotců se odebralo k neveřejnému tajnému zasedání. Na odpovědi u devíti hlavních a 14 dodatkových otázkách se porotci jednohlasně shodli.²⁰¹

Uznali, že je obžalovaný vinný v případech vražd Jiřinky Šťastné, Františky Trískové i Bedřicha Brožovského. Uznání viny v případech pokusů o vraždu na Růženě Jebavé a Zdeňce Drobné se také nevyhnul. Provinění za špatné zacházení

¹⁹⁷ Viz výše.

¹⁹⁸ O tom, že měl Svatoslav podle slov otce doma svoje vlastní „museum“ kovových předmětů, které sbíral a kradl, se dovídáme z výpovědi dělníků v cukrovaru Bernarda a Triebeho.

¹⁹⁹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Posudek lékařů Steina a Woltára.

²⁰⁰ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení – Posudek lékařů Steina a Woltára.

²⁰¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Hlavní přelíčení.

s mrtvolou Františky Trískové a Bedřicha Brožovského porota také uznala za prokázané.²⁰²

Mimo tyto největší zločiny byl navíc uznán vinen i v případě nelegálního držení zbraně a v krádeži automontérského náradí a součástí v ceně nejméně 614 Kč Jaroslavu Tichému, Maxmiliánu Guttmannovi a Jaroslavu Hylovi.²⁰³

Verdikt porotců byl přečten před přítomnými. Veřejný žalobce žádal soud o udělení trestu, jak je uvedeno ve spise obžalovacím. Štěpánkuv obhájce samozřejmě navrhol mírnější potrestání.

Obrázek 14 O rozsudku nad Štěpánkem informoval Polední list 18. 5. 1936.

Soud však potvrdil rozhodnutí porotců. V rozsudku je uvedeno, že se obžalovaný dopustil zločinů dokonanych vražd úkladných loupežných, zločinu dokonane vraždy úkladné, zločinů nedokonanych vražd úkladných, přečinů zlého nakládání s mrtvolou, přestupku zbrojního patentu a přestupku krádeže. Za toto všechno byl odsouzen k trestu smrti provazem.²⁰⁴

Svatoslavův obhájce Neumann podal ještě 15. června 1937 zmateční stížnost a odvolání k Nejvyššímu soudu v Brně. Zmateční stížnost byla podána, kvůli tomu, že nebylo vyhověno návrhu obhájce ke čtení svědeckého protokolu Slavomíra Štěpánka. Dalším důvodem bylo nepřipuštění navrhovaných lékařů jako svědků k hlavnímu přelíčení Štěpánkovy kauzy. Porotci si tak dle něj nemohli vytvořit o Štěpánkově psychickém stavu úplný obraz. Chybu udělal soud také

²⁰² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Otázky porotcům.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Rozsudek.

v tom, že k přelíčení nepustil znalce z oboru sexuální patologie, přestože znalci u soudu hodnotili Štěpánka jako pohlavně nenormálního.²⁰⁵

Odvolání podával také kvůli tomu, že nebylo přihlédnuto k polehčujícím okolnostem. Polehčující okolností podle něj bylo nedokonání vraždy Jebavé a Drobné. Druhá polehčující okolnost byla u krádeže – byla to jen malá částka, o kterou Svatoslav obral výše zmíněné.²⁰⁶

K přitěžujícím okolnostem, jak je udal soud, by dle obhájce nemělo být vůbec přihlédnuto, neboť Štěpánek je člověk slabého rozumu, blízko spodní hranici inteligence.²⁰⁷

5.3 Přesun do pankrácké věznice

Zmateční stížnost i odvolání Nejvyšší soud v Brně 23. listopadu 1937 zamítnul.²⁰⁸ Jediné, co dělilo Štěpánka od rozsudku trestu smrti byla milost k rukám prezidentu republiky. Bez neudělení milosti prezidentem nemohl být rozsudek trestu smrti vykonán.

Ač Slavomír Štěpánek s bratrem ve vězení příliš nekomunikoval a vinil jej za smrt matky, byl to on, kdo podal žádost o milost prezidentu Dr. Edvardu Benešovi. Poslal jí na Vánoce roku 1937.

V žádosti psal, že díky bratrovi byla celá rodina ostrakizována a kdyby trest smrti byl na jeho bratrovi vykonán, mohlo by to vést ke zhoršení situace. Byl si vědom jeho skutků, ale přesto mu odpustil. Udělením milosti by kvůli jeho zdraví mohl prezident jeho skon oddálit jen o několik let, ale byly by to roky, které by bratr mohl věnovat pokání a být tak pro jeho duši požehnáním.²⁰⁹ Odpovědi na žádost se rodina Štěpánkova dočkala až téměř za rok.

Po září roku 1938 bylo jasné, že z Litoměřic, kde Štěpánek ve věznici pobýval, se stane německé město. Vězni s domovským právem v obci na českém území, byli přemístěni ještě před okupací města. Mezi nimi byl právě i Svatoslav

²⁰⁵ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svoslava Štěpánka, Zmateční stížnost a odvolání.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ *Polední list*. Praha: Tempo, 1937, roč. 11, č. 326.

²⁰⁹ Archiv KPR, fond KPR, protokol P, sign. P III 1129/38 (nezpracováno).

Štěpánek, který se takto na počátku listopadu dostal do cely v pražské věznici na Pankráci. Mohl doufat, že po Benešově abdikaci bude nově zvolený prezident mírný a milost mu udělí. Nedočkal se však ani nového prezidenta.

Případ Svatoslava Štěpánka autority neřešily poměrně dlouho. Podnět k oživení kauzy dal zřejmě Dr. Stein, který si stěžoval, že mu ještě nebylo soudem vyplaceno znalečné.²¹⁰ Ministr spravedlnosti JUDr. Ladislav Feierabend dal vypracovat návrh na neudělení milosti Svatoslavu Štěpánkovi, který vládě předložil 29. října 1938. Z Kancelář prezidenta republiky návrh ministra 3. listopadu 1938 putoval předsednictvu ministerské rady. To se sešlo následující den a návrh schválilo.

Schválení návrhu s podpisem předsedy vlády gen. Janem Syrovým bylo Ministerstvu spravedlnosti zasláno 7. listopadu 1938. V ten den byl i Štěpánek předveden z vazby a bylo mu sděleno, že kvůli zamítnutí zmateční stížnosti a následnému neudělení milosti, na něm bude následujícího dne v 6.30 hodin ráno vykonán trest smrti.²¹¹

Život vraha skončil na šibenici na dvoře pankrácké věznice 8. listopadu 1938. V půl sedmé ráno byl předveden před komisí, která se skládala z předsedy H. Špoutila a členů M. Krauskopfa a Dr. J. Nováka. Přítomni byli i zapisovatel Křepelka, státní zástupce Dr. J. Andres, lékaři MUDr. Hájek a MUDr. Navara. V zástupu byl i duchovní veledůstojný pán Dr. Lukášek. Popravčím mistrem byl v té době Josef Vašák.²¹²

Po přečtení rozsudku krajského soudu v Litoměřicích ze dne 17. května 1937, rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. listopadu 1937 a konečném verdiktu Ministerstva spravedlnosti z předchozího dne byl předsedou Štěpánek předán popravčímu mistru, který trest vykonal.²¹³

²¹⁰ Archiv KPR, fond KPR, protokol P, sign. P III 1129/38 (nezpracováno).

²¹¹ SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Protokol ze dne 7. 11. 1938 sepsaný u krajského soudu trestního v Praze.

²¹² SOA Praha, Krajský soud trestní Praha, sign. St 12078/38, Spis trestní věci Svatoslava Štěpánka, Protokol o popravě ze dne 8. 11. 1938 sepsaný u krajského soudu trestního v Praze.

²¹³ Tamtéž.

6 Trest smrti v meziválečném Československu

Trest smrti se do československého zákonodárství přenesl ze zákonodárství rakouského tzv. recepční normou. Trest smrti byl v mocnářství zakotven v trestním zákoníku z roku 1803, respektive jeho novelou z roku 1852, která byla de facto novým zákoníkem. Zákoník z roku 1787 v duchu osvícenské filozofie trest smrti společně s torturou a mrzačícími tresty zrušil, ale absolutní trest musel císař dekretem z roku 1795 znovu obnovit. Nový trestní zákoník z roku 1803 potom jen potvrdil dřívější rozhodnutí.²¹⁴ Trest smrti byl v zákoníku z roku 1852 taktéž zahrnut, ale jeho ukládání si vynahrazoval jen pro nejtěžší případy.²¹⁵

Do legislativy nového československého státu byl trest nejvyšší zanesen tedy hned prvním *zákonem o zřízení samostatného státu československého* vyhlášeným ve Sbírce zákonů pod č. 11/1918 Sb., kde v článku 2 stálo, že „veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.“²¹⁶

Po konci první světové války nová Československá republika přebírá zákony předchozího mocnářství. Problém je však v tom, že západní část republiky se v oblasti trestního práva řídí rakouským trestním zákonem o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852, kdežto na Slovensku platí trestní zákon uherský z roku 1878 a zákon o přestupcích z roku 1879. První snahy o změnu trestního zákona tak v Československu nevedly k zmírnění nebo absolutnímu opomenutí trestu smrti, ale k unifikaci zákona.

Pro tento účel bylo zřízeno unifikační ministerstvo, pod jehož hlavičkou vzniká po jednáních, které začaly už v prosinci 1920 v květnu 1921, tiskem vydaný *Zatímní návrh obecné části trestního zákona*.²¹⁷ Problematiky trestu smrti se *Zatímní návrh* ale také dotkne. Nejvyšší trest povoluje při zavedení stanného práva a v případě, že odsouzený spáchal zločin, pro který byl již odsouzen.

²¹⁴ TINKOVÁ, Daniela. Zločin a trest na prahu občanské společnosti. Zrození "osvícené" kriminální politiky v habsburské monarchii (cca 1780–1852). In: KOŘÍNKOVÁ, Lucie, Václav PETRBOK a Jan RANDÁK, ed. *Zločin a trest v české kultuře 19. století: sborník příspěvků z 30. ročníku symposia k problematice 19. století, Plzeň, 25 - 27. února 2010*. Praha, 2011, s.

²¹⁵ KUKLÍK, Jan, 1998. Prezident Masaryk a trest smrti. In: *Dějiny a současnost. Kulturně historická revue*. Praha : NLN 20(5), s. 30.

²¹⁶ Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého ze dne 28. října 1918

²¹⁷ *Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového*. Praha, s. 6.

Po projednání obecné části se členové ustavené komise začnou věnovat přípravě zvláštní části trestního zákona. Jednání a přípravy jsou ukončeny v červenci 1924, návrh unifikační ministerstvo uveřejní až v roce 1926 pod názvem *Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového*. Resort se však posléze od Osnov a jejích závěrů distancuje, čímž předem tento pokus o unifikaci trestního práva zdiskredituje.

Jedním z důvodů, proč Osnovy nebyly přijaty, byla i právě absence trestu smrti v zákoně. Osnova počítala s trestem absolutním jen v případě stanného práva. Komise byla pro zbytek jak laické, tak asi i odbornější veřejnosti, moc odborná, nedostatečně konzervativní, minimálně co se trestu smrti týče. Osnova navíc snižovala trestní sazby u jiných trestů. Jejím nepřijetí asi i nejspíš napomohla i světová hospodářská krize koncem 20. let 20. století. Úprava trestního zákona už potom nebyla prioritou.

Další unifikační pokus se odehraje roku 1937 v podobě tzv. úřednické osnovy trestního zákona, ta ale také není úspěšná. Od první, tzv. profesorské osnovy z roku 1926, se liší tím, že Ministerstvo spravedlnosti k přípravě tohoto zákona nepřizvalo zástupce akademické obce, což se příliš nezamlouvalo odborné právnické veřejnosti a obci.

K celkové kodifikaci trestního práva už v období první a druhé československé republiky nedojde. Dochází však alespoň k vydávání dalších zákonů trestněprávního charakteru. Tyto zákony vedou občasně k jakési částečné unifikaci v různých oblastech trestního práva.

Z těchto zákonů je pro předkládanou práci je asi tím nejzajímavějším zákon č. 91/1934 Sb. o ukládání trestu smrti a doživotních trestech. Podle tohoto zákona mohlo být od trestu smrti upuštěno za polehčujících okolností, které byly tak závažné, že by trest smrti byl v tomto případě nepřiměřený. Místo trestu smrti mohl soud těmto osobám uložit trest těžkého žaláře doživotního nebo dočasného v rozsahu patnácti až třiceti let. Dále v zákoně stálo, že po neúspěšném odvolání u

nejvyššího soudu²¹⁸ může být rozsudek trestu smrti vykonán jen v případě, že se prezident republiky rozhodne milost neudělit.²¹⁹

6.1 Výkon trestu smrti

Pokud zločinec podal jak odvolání k Nejvyššímu soudu, tak žádost o milost prezidentu republiky, a ani jedné nebylo vyhověno, musel na něm být vykonán trest smrti. Další odklady trestu se mohly týkat jen osob psychicky či tělesně nemocných, u žen mohlo být důvodem k odložení i těhotenství. Výkon trestu se měl odložit až do té doby, než stav pomine.²²⁰

Rozsudek trestu smrti se vykonával příštího rána poté, co byl odsouzenému oznámeno, že prezident milost neudělil. K oznámení docházelo v soudní budově; za přítomnosti předsedy, dvou soudců, a státního zástupce. Trest nesměl být vykonáván v neděli, v den svátku či v den, který byl podle vyznání odsouzeného svátečním dnem. Po oznámení měl být také odsouzeneci přiveden duchovní jeho vyznání, který ho měl připravit na to, že se žádnými způsoby nemůže vyhnout vykonání trestu. K odsouzenému mohly být také přivedeny osoby, se kterými se chtěl sám trestanec setkat.²²¹

Samotný výkon trestu se měl provádět uvnitř zdí věznice a přítomna měla být soudní komise, složená ze tří členů soudu a zapisovatele, dále měli být přítomni státní zástupce, soudní lékař a duchovní. Poslední z tohoto výčtu navíc odsouzenec k místu doprovázel. U popravy mohli být přítomni i úředníci soudu, státního zastupitelství, úřadů bezpečnosti, a dokonce i nejbližší příbuzní.²²²

Poprava se v Československu vykonávala oběšením na popravčím prkně rakouského vzoru.²²³ Ke dřevěné desce, která byla součástí šibenice, byl odsouzený

²¹⁸ V případě Slovenska nebo Podkarpatské Rusi u soudu vrchního.

²¹⁹ Právo prezidenta udělovat milost už bylo zakotveno jak v Prozatímní ústavě (zákon č. 37/1918 Sb.), tak v Ústavní listině ČSR z roku 1920.

²²⁰ HERRNRITT, Vilém, ed. a KALLAB, Jaroslav, ed. *Trestní řád československý a předpisy jej doplňující platné v Čechách a v zemi Moravsko-slezské*. Praha: Československý Kompas, 1931, s. 456.

²²¹ Tamtéž, s. 463.

²²² Tamtéž, s. 463-464.

²²³ Mimo období stanného práva na Slovensku počátku republiky, kdy se popravovalo zastřelením. Viz PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křidel, 2011, s. 14-23.

přivázán a kolem krku měl uvázanou smyčku. Smrt způsobilo, když kat povolil provaz, který díky kladce držel odsouzeného na horním konci prkna. Příčinou smrti bylo zlomení vazy a přerušení míchy.²²⁴

Kat provádějící popravu byl státním zaměstnancem, přičemž tuto funkci zastávala vždy jen jedna osoba. Mezi lety 1918-1939 zastávali v Československu tuto funkci tři muži. Prvním byl Leopold Wohlschäger, jenž jako kat působil od dob Rakouska-Uherska. První den roku 1929 funkci převzal František Nehyba, ten byl ale v prosinci následujícího roku odvolán. Vystřídal ho bývalý strážmistr četnictva Josef Vašák, který své poslání vykonával až do konce druhé republiky.²²⁵

Tělo mělo být po popravě v noci pochováno na předem určené místo či bylo vydáno rodině, pokud si o něj požádala rodina. Rodina mohla trestance pochovat „v tichosti a beze vší nádhery.“²²⁶ Dokud se tělo trestance neodneslo z popraviště, nemohl nikdo mimo výše zmíněných osob vstoupit, a pokud se konala poprava více lidí, muselo být zajištěno, aby žádný z odsouzených nemohl vidět popravu druhého.²²⁷

6.2 Postoj prezidentů k trestu smrti

První československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk byl známým odpůrcem absolutního trestu. V dobách jeho působení na pražské univerzitě byl Masarykův postoj k trestu smrti jednoznačně negativní. Popravy (i zločinců) na semináři v zimním semestru roku 1895 nazývá nejděbelštějším druhem zabití²²⁸ a označuje je za „nejsurovější zbytky středověké inkvisice“.²²⁹ Jeho názor na trest smrti potvrzuje i jeho účast při obhajobě k trestu smrti odsouzeného Leopolda Hilsnera.

Až v době, kdy se ujal prezidentského úřadu a všech nepříjemností s tím spojených, musel dojít ke kompromisu a v závažných případech, v nichž neuznal

²²⁴ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016, s. 12.

²²⁵ Tamtéž, s. 11-12.

²²⁶ HERRNITT, Vilém, ed. a KALLAB, Jaroslav, ed. *Trestní řád československý a předpisy jej doplňující platné v Čechách a v zemi Moravsko-slezské*. Praha: Československý Kompas, 1931, s. 464.

²²⁷ Tamtéž, s. 464.

²²⁸ CHALUPNÝ, Emanuel a Ondřej KYPR, ed. *O trestu smrti: anketa*. Praha: Sociální služba, 1923, s. 9.

²²⁹ Tamtéž, s. 9.

za vhodné dodržovat vlastní morálněfilozofické hodnoty, neudělit milost. „Těžká byla pro mne otázka trestu smrti; stálo mě mnoho nocí, když jsem měl podepisovat trest smrti, a dni, kdy jsem to učinil, mám ve svém kalendáři poznamenány černým křížkem,“²³⁰ přiznává, už jako prezident, T. G. Masaryk spisovateli Karlu Čapkovi.

O skutečnosti, že prezident milosti neuděloval jen velmi nerad, svědčí i statistiky o počtu popravených za jeho úřadování. Ze 428 případů se Masaryk rozhodl milost neudělit pouze v 11 případech.²³¹ První rozsudek trestu smrti prezident schválil také až v roce 1923, přestože mezi lety 1919–1922 soudy rozhodly ve 106 případech, že jsou zločinci hodni nejvyššího trestu.²³²

Roku 1923 rozhodl potvrdit trest smrti v případě dvojnásobného vraha Ludvíka Nováka a trojnásobného vraha Josefa Kolínského. Obě popravy byly vykonány v lednu a byly veřejné. Ke kroku neudělit milost v těchto případech ho vedl nejen návrh ministra spravedlnosti, ale i tlak veřejnosti, která věřila v odstrašující vliv trestu smrti.²³³

Masaryk zkoumal, zda má trest smrti nějaký odstrašující vliv na zločinnost, a osobně zjistil, že pokud tam nějaký vliv je, tak se ve statistikách neodráží. Sám navíc nebral tento odstrašující účinek jako žádný argument pro trest smrti. Jediným argumentem pro něj bylo „že v něm je mravní expiace: vzít člověku život je bezprávi tak strašlivé, že může být usmířeno jen výkupným stejně těžkým.“²³⁴

Druhý československý prezident Edvard Beneš měl během svého funkčního období v rozhodování o udělování milosti, na rozdíl od svého předchůdce, jistou výhodu. V létě 1934 nabyl účinnosti zákon č. 91/1934 Sb., který, jak je již výše uvedeno, udělování trestu smrti poupravil.

V letech 1919-1933 se rozsudek trestu smrti týkal 422 lidí, což v průměru znamenalo cca 28 odsouzených za rok. Neudělit milost se prezident Masaryk v té době rozhodl jen v 10 případech. Od následujícího roku až do německé okupace

²³⁰ ČAPEK, Karel. *Hovory s T. G. Masarykem*. Praha: Československý spisovatel, 1990, s. 199.

²³¹ KUKLÍK, Jan, 1998. Prezident Masaryk a trest smrti. In: *Dějiny a současnost. Kulturně historická revue*. Praha: NLN, 20(5), s. 33.

²³² Tamtéž, s. 31.

²³³ KUKLÍK, Jan, 1998. Prezident Masaryk a trest smrti. In: *Dějiny a současnost. Kulturně historická revue*. Praha: NLN, 20(5), s. 32.

²³⁴ ČAPEK, Karel. *Hovory s T. G. Masarykem*. Praha: Československý spisovatel, 1990, s. 199.

počet k trestu smrti odsouzených klesl na 21, z toho popravených bylo 11.²³⁵ Rozsudek trestu smrti se týkal už jen opravdu těch nejhorších zločinců či čtyř odsouzených za vojenskou zradu,²³⁶ proto Beneš ve většině případů jen rozsudek soudu potvrdil a rozhodl se milost neudělit. Zákon jistě dopřál i klidnější spánek prezidentu Masarykovi, který v letech 1934-1935 rozhodl milost neudělit jen v jednom ze šesti případů.²³⁷

V případě Masaryka i Beneše hrálo často roli, v tom, zda udělit nebo neudělit milost, také pohlaví odsouzeného jedince. Ani jeden z nich neposlal ke katovi ženu, zřejmě kvůli tomu, že se jim to nezdálo morálně vhodné.²³⁸ Trestu smrti se tak v období 1918-1938 vyhnulo celkem 65 žen, mezi nimiž byly jak vražedkyně, tak třeba i jedna špiónka.²³⁹

V období druhé republiky došlo ke třem popravám odsouzených zločinců. Poslední prezident meziválečného Československa rozhodoval však pouze v jednom případě. U zbylých dvou zločinců, konkrétně v případě Štěpánka a Josefa Jambora²⁴⁰, rozhodovala druhá vláda gen. Syrového.

Emil Hácha se sice v případě Františka Vöröse, na doporučení různých institucí, rozhodl milost neudělit, sám byl však stejně velkým, ne-li větším, odpůrcem trestu smrti jako T. G. Masaryk. Jako zasloužilý právník si byl vědom toho, že trest smrti byl v rozporu s demokratickými zásadami, na nichž Československá republika deklarovala svou existenci.

²³⁵ PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křídel, 2011, s. 10 a 24. V první z tabulek ale špatně uvádí 6 popravených v roce 1938, přestože v tom roce bylo podle druhé z tabulek popraveno lidí pouze pět a šestý (F. Vörös) byl popraven až v únoru 1939.

²³⁶ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016, s. 13 a PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křídel, 2011, s. 24.

²³⁷ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016, s. 12.

²³⁸ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016, s. 13.

²³⁹ PEJČOCH, Ivo. *Masarykovy vražedkyně: ženy, zachráněné v období první republiky prezidentskou milostí před trestem smrti*. Cheb: Svět křídel, 2015, s. 16-17.

²⁴⁰ Plachý a Pejčoch uvádí v *Masarykových oprátkách*, že o něm rozhodoval už prezident Hácha, ale poprava odsouzeného vraha se konala už 16. listopadu 1938, tedy již o 14 dní dříve, než Hácha přijal funkci. V novější z monografií chybu opakují v úvodu, ale v epilogu už je to uvedeno správně.

6.3 Trest smrti a sexuální zločiny

Mezi lety 1918-1938 byli v Československu za sexuálně motivované zločiny popraveni pouze dva muži – Svatoslav Štěpánek a Josef Jambor, kteří, jak jsem již zmiňovala výše, byli oba odsouzeni vládou gen. Syrového.

Josef Jambor, narozený v roce 1880, začal s kriminální činností poměrně brzy. Už v roce 1909 se projevil tyto násilnické sklony, když v lese potkal obecní poslici a vyzval ji k tomu, aby s ním souložila. To zmíněná odmítla, tak jí Jambor obral alespoň o 15 Kč, které měla s sebou. Četníkům tvrdil, že to byla léčka a, že se ženu snažil pouze dostat na zem, aby bylo snazší jí okrást.

Za svůj život se poté za mřížemi ocitl ještě několikrát. Co jej však dostalo až na šibenici, byla vražda vdovy Marie Chrastné v roce 1935. V té době se nacházel ve finanční tísní a žil v domnění, že Chrastná, která bydlela již dlouhou dobu sama a nerada do svého obydlí pouštěla cizí lidi, skrývá ve svém domě v Městci Králové poklad.

Rozhodl se proto, že ženu obere o všechno jmění, a to tím způsobem, že ji svede a v okamžiku, kdy bude ženina pozornost oslabená, ji uškrtí. Vtrhnul tedy do jejího domu, okamžitě se na ni vrhl a začal jí líbat, sahat na prsa a jiné partie. Žena se znásilnění velmi aktivně bránila, proto tuto část plánu po nějaké době útočník vzdal a vdovu střídavě bil do hlavy pěstí a škrtil. Když Chrastná ochabla, prohledal dům a zjistil, že se v něm žádné jmění nenachází. Za loupežnou vraždu a nedokonané násilné smilství byl 16. listopadu 1938 katem Josefem Vašákem v Jičíně popraven.²⁴¹

Ve všech dalších případech sexuálně motivovaných zločinů odsouzených k trestu smrti byla pachatelům udělena milost. Jedním z nich je i vražda Marie Balaczové z roku 1922. Stejně jako v případě Jambora se jednalo primárně o vraždu loupežnou. Balaczová, která v tu dobu působila jako služebná v Praze, neměla žádné příbuzné a chystala se odjet do Spojených států amerických za lepším životem.

²⁴¹ PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křidel, 2011, s. 190-195.

Na ambasádě Spojených států se však seznámila s vojákem Jozefem Antocsem, který mladé ženě pobláznil hlavu. Antocs jí slíbil, že se vezmou a budou bydlet u jeho rodičů na Slovensku. Žena s tím souhlasila a plán cestovat za oceán úplně zavrhla.

Co netušila bylo, že Antocs, který doma na Slovensku už snoubenku měl, se dohodl s kolegou Janem Molnárem na ukradení veškerých jejích úspor. Původní plán byl, že se Antocs zmocní úspor Balaczové, které dívka nosila vždy při sobě, během intimní chvíle. Báli se však, že by je žena mohla nahlásit, tak se už předem dohodli na její vraždě.

Plán jim vyšel tak, jak předpokládali. Chvilku s Balaczovou pobýli v restauraci, pak dívku odvedli ven na liduprázdné místo v okolí železničních kolejí na pražském Karlíně. Když Molnár se od páru vzdálil, Antocs začal pracovat na první části plánu. Využil potom její nepozornosti a začal jí škrtit, ale žena se začala bránit. Přivolal na pomoc Molnára a ten ji uškrtil svým opaskem.

Aby tělo nemohl nikdo poznat, přenesli jej na koleje, kde čekali na příjezd vlaku. Na první pokus jim to však nevyšlo. Hlava zavražděné byla nepoškozená, tak svůj pokus ještě jednou opakovali. Po činu šli část ukradených peněz utratit do blízkého pohostinství. Identitu zavražděné se však podařilo identifikovat pomocí jejího oblečení.

Antocs a Molnár byli oba ještě téhož rok odsouzeni k trestu smrti, ale stejně jako ve většině případů jim byla milost prezidentem udělena a trest jim byl zmírněn na doživotní žalář.²⁴²

Druhým známým případem sexuálně motivované vraždy je případ devítileté Heleny Supíkové, který jsem zmiňovala již v předchozí kapitole. Za tuto vraždu byl, jen o rok později než Antocs s Molnárem, odsouzen voják Lev Skotnica.

Skotnica oslavoval s kamarády příchod nového roku ve více hostincích ve Stonavě. Když se k ránu vracel domů do Albrechtic, potkal Helenu Supíkovou, vrhl se na ni a dívku znásilnil. Aby ji umlčel, uškrtil ji a její tělo hodil do říčky. Tělo bylo nalezeno ještě toho rána a Skotnicu četníci o pár hodin později zatkli.

²⁴² PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Velké kriminální případy*. Praha: Academia, 2016, s. 29-33.

Ještě v červenci 1923 byl násilník a vrah v Olomouci odsouzen k trestu smrti, ale prezident Masaryk mu udělil milost v prosinci toho roku. Byl odsouzen k doživotnímu žaláři, ale již v roce 1946 byl z vězení podmínečně propuštěn.²⁴³

Vzhledem k počtu udělených milostí prezidenty a vládou v meziválečném Československu je toto oblast, která by si vyžadovala mnohem hlubší výzkum, který by přesahoval obvyklý rozsah bakalářské práce. Z toho důvodu uvádím jen předešlé dva případy, které zmiňují Pejčoch a Plachý ve *Velkých kriminálních případech*.

²⁴³ Tamtéž, s. 35-39.

7 Závěr

V předkládané práci je zmapována kauza Svatoslava „Sváti“ Štěpánka (1911-1938). Případem roudnického sériového vraha se dříve zabývali jen Jiří Plachý a Ivo Pejčoch ve svých monografiích *Masarykovy oprátky* a *Velké kriminální případy*. V obou případech čerpali autoři pouze z fondu v Archivu Kanceláře prezidenta republiky, takže neměli možnost tuto kauzu popsat tak podrobně, jako v případě této bakalářské práce.

Pomocí pramenů, hlavně soudní a vyšetřovací povahy, se podařilo popsat jak formativní část jeho života, tak i to, jaký vliv měla tato část života na jeho trestnou činnost a rozvoj deviací sexuálního charakteru, které se u něj kvůli výchově, či spíše kvůli jejímu nedostatku, naplno rozvinuly.

Díky pramenům četnické provenience se podařilo popsat Štěpánkovu trestnou činnost, ale i částečně nastínit postup, jakým se četnictvo ubíralo při pátrání po dalších možných obětech vrahova jednání. K doplnění (hlavně časových) informací posloužil i dobový tisk, a to především *Polední list*, *Expres* a agrárnický *Venkov*, který stejně jako ostatní média o velkých kriminálních případech informoval, ač méně senzacechtivými titulky.

Pro popsání detailního způsobu práce mužů zákona by bylo potřeba nejdříve zjistit, zda existují další prameny k této kauze, neboť ve fondu Četnická stanice ve Státním okresním archivu Litoměřice se sídlem v Lovosicích se nacházelo jen malé množství archiválií, které by metody četníků popisovaly. V případě, že by takovéto prameny byly někde dostupné, byl by jejich výzkum přínosný nejen pro kauzu Štěpánka, ale zajisté i pro celkové dějiny kriminalistiky první československé republiky.

Tato bakalářská práce také, na rozdíl od předchozích pokusů Plachého a Pejčocha, uvádí detailní popis soudního procesu s obžalovaným Štěpánkem. Informace k tomuto procesu zmiňovaní autoři uvedli pouze v krátkosti, přičemž je nutné podotknout, že z důvodu využití pouze jednoho pramene uvedli autoři některé z informací a daných skutečností mylně.

Případ *Roudnického netvora* či *Roudnického upíra*, jak jej nazývala bulvární média, je jedinečný nejen svým rozsahem, ale i sexuální motivací jeho činů. Takto

motivovaná trestná činnost nebyla tak neobvyklá, ale Štěpánkova fixace na ženská ňadra a jeho odhodlání kvůli tomuto důvodu vraždit, byly v kontextu dobové kriminalistiky vcelku unikátní záležitostí. Tomuto se mohla rovnat pouze dosud nevyřešená vražda Otilie Vranské, avšak kvůli nedostatku informací o pachateli se nedá motiv tohoto činu jasně označit za sexuální.

Jak jsem již zmiňovala v předchozích kapitolách, tato oblast trestné činnosti z období let 1918-1938 by si také zasloužila výzkum většího rozsahu. Dle mých informací se tomuto tématu do dnešního dne věnoval jen Viktorin Šulc ve své sérii *Panoptikum sexuálních vražd*, která se ale nemůže plně řadit k odborné literatuře. Plachý s Pejčochem se v již zmíněných monografiích tématem sexuálně motivované trestné činnosti zabývají pouze okrajově. Výzkum takto motivované trestné činnosti by byl určitě přínosem i pro problematiku udělování trestu smrti v tomto období.

8 Seznam použitých zdrojů a literatury

8. 1 Archivní prameny

Archiv Kanceláře prezidenta republiky

Fond Kanceláře prezidenta republiky

Statní oblastní archiv v Praze

Fond Krajský soud trestní Praha

Fond Statní zastupitelství Praha

Státní Oblastní Archiv v Litoměřicích

Sbírka matrik Libereckého a Ústeckého kraje

Státní okresní archiv Litoměřice se sídlem v Lovosicích

Fond Četnická stanice Roudnice nad Labem

Fond Okresní četnické velitelství Roudnice nad Labem

8. 2 Tisk

Expres. Praha: Jiří Stříbrný, 1936.

Polední list. Praha: Tempo, 1936-38.

Venkov: orgán České strany agrární. Praha: Tiskařské a vydavatelské družstvo rolnické, 1927, 1936-38.

8. 3 Literatura

ČAPEK, Karel a POHORSKÝ, Miloš, ed. *Hovory s T.G. Masarykem*. 1., souborné vyd. Praha: Československý spisovatel, 1990. ISBN 80-202-0170-X.

DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů: 200 skutečných případů brutálních činů sériových vrahů současnosti*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4.

HERRNRITT, Vilém, ed. a KALLAB, Jaroslav, ed. *Trestní řád československý a předpisy jej doplňující platné v Čechách a v zemi Moravsko-slezské*. Praha: Československý Kompas, 1931.

CHALUPNÝ, Emanuel a Ondřej KYPR, ed. *O trestu smrti: anketa*. Praha: Sociální služba, 1923.

KUKLÍK, Jan, 1998. Prezident Masaryk a trest smrti. In: *Dějiny a současnost. Kulturně historická revue*. Praha: NLN, **20**(5), s. 30-34.

LIŠKA, Otakar a kol. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2., opr. a rozš. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. ISBN 80-86621-09-X.

MACHALOVÁ, Petra. *Trest smrti v Československu a reflexe dobové právní vědy* [online]. Olomouc, 2012. Dostupné z: <https://theses.cz/id/ee8h13/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta. Vedoucí práce JUDr. Ondřej Horák, Ph.D.

MALÝ, Karel a kol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 2., upr. vyd. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-167-7.

PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křídel, 2011. ISBN 978-80-87567-21-0.

PLACHÝ, Jiří a PEJČOCH, Ivo. *Velké kriminální případy*. Vydání 1. Praha: Academia, 2016. ISBN 978-80-200-2554-8.

ŠULC, Viktorín. *Panoptikum sexuálních vražd. 1., Když vzlétne děs a nevíra*. 1. vyd. Praha: Epocha, 2013. ISBN 978-80-7425-182-5.

VLČEK, Eduard. *Dějiny trestního práva v českých zemích a v Československu*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1993. ISBN 80-210-0791-5.

8. 4 Internetové zdroje

<https://www.britannica.com/topic/serial-murder>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_českých_sériových_vrahů.

<https://www.unlp.sk/o-nasej-nemocnici/historia-nemocnice/>

9 Seznam obrázků

Obrázek 1 Ukázka z dobového tisku. (SOkA Litoměřice)	21
Obrázek 2 Obálka, ve které se nacházel dopis pro Jiřinku Šťastnou. (SOA Praha)	24
Obrázek 3 O pohřbu Šťastné informoval i Polední list 20. 5. 1936. (Polední list)	26
Obrázek 4 Hrob Františky Trískové po odstranění prken. Pod č. 15.) se na	28
Obrázek 5 a 6 Fotky obou žen zavražděných Štěpánkem. (Expres).....	29
Obrázek 7 O nalezení hrobu Bedřicha Brožovského informoval i tisk. (Expres) .	31
Obrázek 8 Kostra Bedřicha Brožovského sestavená MUDr. Jeschkem z kostí.....	32
Obrázek 9 Tisk Štěpánka podezřívá z vraždy Otilie Vranské. (Expres)	33
Obrázek 10 a 11 Kresby zranění v dopise roudnickému četnictvu ze dne 14.	37
Obrázek 12 Fotografie Svatoslava Štěpánka ze dne 26. května 1936. (SOkA Litoměřice).....	40
Obrázek 13 Otec a matka oběti nesvědčí. (Polední list)	47
Obrázek 14 O rozsudku nad Štěpánkem informoval Polední list 18. 5. 1936. (Polední list).....	51